

Programy wyborcze 2015: kto zyska, kto straci i ile to będzie kosztowało

V Raport Przedwyborczy CenEA 13/10/2015

Michał Myck
Michał Kundera
Mateusz Najstüb
Monika Oczkowska

Programy wyborcze 2015: kto zyska, kto straci i ile to będzie kosztowało

Michał Myck
Michał Kundera
Mateusz Najstüb
Monika Oczkowska

Spis treści

Wstęp.....	2
1. Analiza rozwiązań proponowanych przez Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość (Komitet Wyborczy nr 1).....	3
2. Analiza rozwiązań proponowanych przez Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP (Komitet Wyborczy nr 2).....	6
3. Analiza rozwiązań proponowanych przez Komitet Wyborczy Partia Razem (Komitet Wyborczy nr 3).....	7
4. Analiza rozwiązań proponowanych przez Komitet Wyborczy KORWiN (Komitet Wyborczy nr 4).....	11
5. Analiza rozwiązań proponowanych przez Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe (Komitet Wyborczy nr 5).....	12
6. Analiza rozwiązań proponowanych przez Koalicyjny Komitet Wyborczy Zjednoczona Lewica (Komitet Wyborczy nr 6).....	13
7. Analiza rozwiązań proponowanych przez Komitet Wyborczy Wyborców Kukiz'15 (Komitet Wyborczy nr 7).....	16
8. Analiza rozwiązań proponowanych przez Komitet Wyborczy Nowoczesna Ryszarda Petru (Komitet Wyborczy nr 8).....	18
Podsumowanie.....	21
Bibliografia.....	23
Materiały informacyjne Komitetów Wyborczych.....	24

Wstęp

W Raporcie szczegółowej analizie poddano rozwiązania podatkowo-świadczeniowe proponowane przez Komitety Wyborcze starające się o poparcie w zbliżających się wyborach, które odbędą się w Polsce 25.10.2015 r. Niniejsza publikacja jest piątym z kolei Raportem Przedwyborczym Centrum Analiz Ekonomicznych CenEA przygotowanym przed wyborami parlamentarnymi. Przedstawione wyniki, podobnie jak w przypadku poprzednich raportów, wykorzystują mikrosymulacyjny model *SIMPL* w oparciu o dane z Badania Budżetów Gospodarstw Domowych z 2013 r. Metodologiczne szczegóły analiz mikrosymulacyjnych wraz z opisem przykładów wykorzystania mikrosymulacji w innych krajach przedstawiono w pierwszych czterech Raportach (por. Raporty Przedwyborcze CenEA: Myck i in. 2015a, 2015b, 2015c i 2015d) a także w innych wcześniejszych publikacjach CenEA (np. Myck i in. 2011).

Raport skupia się na deklaracjach przedwyborczych dotyczących rozwiązań w polityce podatkowo-świadczeniowej, które mają bezpośrednie przełożenie na finansową sytuację gospodarstw domowych. Nie obejmuje zatem proponowanych zmian w takich obszarach jak opodatkowanie przedsiębiorstw, regulacje rynku pracy, zmiany w wysokości płacy minimalnej, czy reformy systemu emerytalnego. Ponadto, ze względu na zakres symulowania efektów proponowanych reform dostępny w przyjętym podejściu mikrosymulacyjnym, niemożliwe jest przedstawienie całkowitego wpływu proponowanych reform uwzględniającego ich ogólny efekt makroekonomiczny. W takich przypadkach symulowane efekty proponowanych zmian służą jako wstępna ilustracja ich bezpośrednich konsekwencji, której wartość leży głównie w zaprezentowaniu ich zakresu, w szczególności w ujęciu dystrybucyjnym.

W Raporcie przedstawiono wyliczenia tylko dla tych propozycji, które wystarczająco szczegółowo opisane zostały w programach wyborczych lub innych materiałach informacyjnych przedstawionych przez Komitety Wyborcze. Na etapie przygotowywania Raportu skontaktowaliśmy się ze wszystkimi Komitetami Wyborczymi z informacją na temat naszej interpretacji złożonych obietnic i prośbą o ich ewentualne uściślenie lub korektę. W przypadku propozycji Komitetu Wyborczego Platforma Obywatelska RP, ze względu na brak publicznych informacji dotyczących najistotniejszego elementu programu wyborczego, mianowicie ujednoczenia systemu podatku dochodowego, zwróciliśmy się do Komitetu Wyborczego oraz do Ministerstwa Finansów z prośbą o udostępnienie nam formuły podatkowej, na podstawie której oparto wyliczenia zaprezentowane w programie wyborczym PO oraz podczas konferencji prasowej 19.09.2015 r. Wszystkie listy wysłane do Komitetów Wyborczych zamieszczono w Załączniku do Raportu. W odpowiedzi na nasze zapytanie otrzymaliśmy wiadomości mailowe od przedstawicieli KW Razem oraz KW Nowoczesna ze szczegółowymi informacjami wyjaśniającymi deklaracje tych Komitetów. Wyjaśnienia te zostały uwzględnione w ostatecznych wyliczeniach, zaś treść odpowiedzi otrzymanych od tych Komitetów zamieszczono w Załączniku.

Reformy proponowane przez poszczególne Komitety zostały zebrane w pakiety lub analizowane są całościowo. W przypadku każdego z nich wyszczególniono analizowane deklaracje wraz z przyjętymi założeniami ich implementacji. Tak jak w poprzednich raportach analiza efektów reform polega na pokazaniu z jednej strony całkowitych skutków reform z punktu widzenia finansów publicznych, zaś z drugiej ich wpływu na sytuację gospodarstw domowych w podziale na grupy dochodowe oraz wybrane typy rodzin.

Analizy dystrybucyjne względem grup dochodowych przedstawiono w podziale na tzw. grupy decylowe, czyli dziesięć grup obejmujących po 10% populacji, od gospodarstw o najniższych dochodach do dyspozycji do gospodarstw najbogatszych (na podstawie tzw. dochodu ekwiwalentnego, czyli uwzględniając różnice w wielkości gospodarstwa domowego z zastosowaniem zmodyfikowanej skali ekwiwalentnej OECD). W przypadku podziału na typy rodzin wyróżniono cztery rodzaje rodzin, w których osoby dorosłe są w wieku produkcyjnym (do 60 lat dla kobiet i do 65 lat dla mężczyzn) i dwa, w których osoby dorosłe są w wieku poprodukcyjnym (poniższe oznaczenia rodzin stosowane są w dalszej części Raportu):

- Osoby samotne – osoby samotne w wieku produkcyjnym bez dzieci na utrzymaniu;
- Samotni rodzice – osoby samotne w wieku produkcyjnym posiadające dzieci na utrzymaniu;
- Małżeństwa bez dzieci – małżeństwa w wieku produkcyjnym bez dzieci na utrzymaniu;
- Małżeństwa z dziećmi – małżeństwa w wieku produkcyjnym posiadające dzieci na utrzymaniu;
- Osoby samotne 60/65+ – osoby samotne w wieku poprodukcyjnym;
- Małżeństwa 60/65+ – małżeństwa (obydwie osoby) w wieku poprodukcyjnym.

Systemem referencyjnym względem którego przeprowadzono symulacje jest system z końca 2015 r. obejmujący również rozwiązania wchodzące w życie w styczniu 2016 roku, takie jak zmiana sposobu wycofywania świadczeń rodzinnych (system „złotówka za złotówkę”) i zmiana wysokości świadczeń pielęgnacyjnych. Całkowite koszty analizowanych pakietów reform przedstawione są w ujęciu rocznym lub jako przeciętne wartości miesięczne w przypadku ich wpływu na poszczególne grupy gospodarstw domowych.

Zakres szczegółowości i kompletność przedstawionych analiz w dużym stopniu uzależniony jest od jakości informacji zawartych w danych z Badania Budżetów Gospodarstw Domowych, na których opierają się nasze wyliczenia. Przykładowo cztery Komitety Wyborcze (KW Prawo i Sprawiedliwość, KW Platforma Obywatelska, KW Polskie Stronnictwo Ludowe, KKW Zjednoczona Lewica) w swoich programach zaproponowały obniżenie kosztów związanych z zakupem lekarstw przez osoby starsze. Z tej racji, że informacje wydatkowe w danych BBGD raportowane są na poziomie gospodarstw domowych, a nie na poziomie indywidualnym, niemożliwe jest rozdzielanie kosztów lekarstw na poszczególne osoby w gospodarstwie domowym i tym samym szczegółowe wyliczenie korzyści gospodarstw wynikających z proponowanych rozwiązań. W Załączniku do Raportu przedstawiamy krótką analizę wydatków gospodarstw domowych na lekarstwa, która może rzucić światło na potencjalne korzyści gospodarstw domowych wynikające z tych propozycji.

Interpretując wyniki przedstawionych analiz należy mieć na uwadze fakt, iż proponowane rozwiązania podatkowo-swiadczeniowe poza bezpośrednim wpływem na finansową sytuację gospodarstw domowych mogą też mieć przełożenie na zachowania członków tych gospodarstw względem aktywności na rynku pracy, wysokości wydatków oraz diety. Te tzw. efekty drugiego i trzeciego rzędu mogą być szczególnie ważne w przypadku rozwiązań o znaczącym bezpośrednim wpływie na sytuację materialną gospodarstw. Choć efekty te nie są przedmiotem analiz przedstawionych w Raporcie, zwrócono na nie uwagę w dyskusji wybranych rozwiązań. Część proponowanych reform w bardzo radykalny sposób zmieniłoby wybrane elementy systemu społeczno-gospodarczego. W takich przypadkach, wykorzystując podejście mikrosymulacyjne nie jesteśmy w stanie ocenić całkowitych efektów proponowanych zmian.

Raport składa się z ośmiu części poświęconych analizie propozycji Komitetów Wyborczych przedstawionych w kolejności ustalonej podczas losowania przeprowadzonego przez Państwową Komisję Wyborczą. Ogólną ocenę oraz zestawienie wybranych deklaracji zebrano w ramach podsumowania.

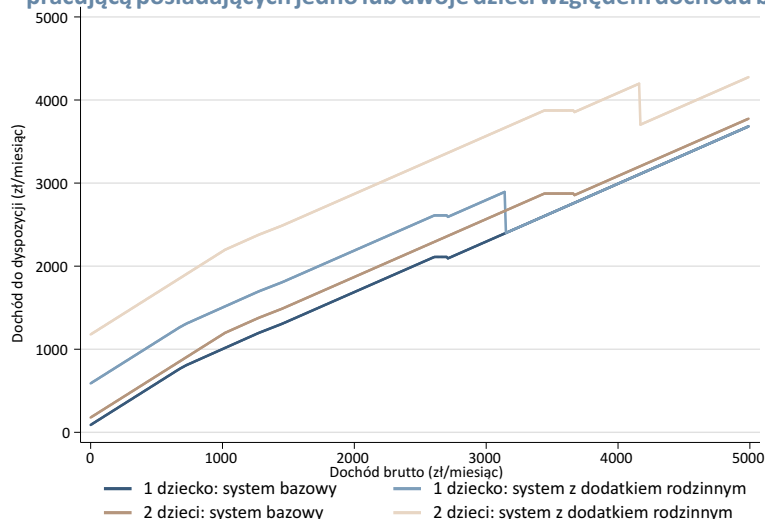
1. Analiza rozwiązań proponowanych przez Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość (Komitet Wyborczy nr 1)

Propozycje KW Prawo i Sprawiedliwość

Jedną z najistotniejszych propozycji wyborczych przedstawionych przez KW Prawo i Sprawiedliwość jest przeznaczenie znaczących środków na wsparcie rodzin z dziećmi w postaci reformy „500+”. W ramach tego rozwiązania rodziny otrzymałyby 500 zł miesięcznie na każde drugie i kolejne dziecko. Rodziny z dochodem poniżej 800 zł na osobę lub 1 200 zł w przypadku, gdy w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne, otrzymywałyby 500 zł miesięcznie również na pierwsze dziecko.

Na Wykresie 1 przedstawiono zmiany w dochodzie do dyspozycji w wyniku wprowadzenia dodatku rodzinnego proponowanego przez KW PiS dla małżeństw z jednym lub dwójką dzieci w zależności od wysokości dochodu brutto uzyskiwanego przez jedno z małżonków. W przypadku pierwszego dziecka uprawnienia do dodatku rodzinnego opatrzone byłyby kryterium dochodowym, w związku z czym otrzymywałyby go rodziny o stosunkowo niskich dochodach. Przykładowo, na rozwiązaniu tym skorzystałyby małżeństwa z jednym dzieckiem o dochodzie brutto nieprzekraczającym 3 140 zł miesięcznie. Natomiast rodziny z więcej niż jednym dzieckiem odniosłyby korzyści bez względu na poziom dochodu. Jednak z tego względu, że powyżej ustalonego limitu dochodów świadczenie nie byłoby wypłacane na pierwsze dziecko, korzyści byłyby wyższe dla rodzin o niskich dochodach. W przypadku rodziny z dwójką dzieci i jedną osobą pracującą zarabiającą poniżej 4 160 zł brutto miesięcznie uzyskiwane korzyści wyniosłyby 1 000 zł. Przy wyższych dochodach przekraczających kryterium dochodowe korzyści ograniczone byłyby do 500 zł miesięcznie.

Wykres 1 Efekt wprowadzenia dodatku rodzinnego dla małżeństw z jedną osobą pracującą posiadających jedno lub dwoje dzieci względem dochodu brutto

Wykres 1

Źródło: CenEA – obliczenia własne z wykorzystaniem modelu SIMPL.

Poza wysokim całkowitym kosztem tego rozwiązania (24 mld zł rocznie – Tabela 1) szczególną uwagę zwracają dwie kwestie. Po pierwsze dodatek rodzinny byłby kolejnym elementem systemu wsparcia rodzin z dziećmi funkcjonującym równolegle z systemem świadczeń rodzinnych, ulgą podatkową na dzieci i becikowym. Z punktu widzenia kosztów administracji tego systemu, jak i jego skomplikowania dla rodzin, wydaje się, że należałoby raczej pomyśleć o połączeniu planowanego rozwiązania integrując istniejące elementy i upraszczając cały system. Po drugie wprowadzenie dodatku rodzinnego, który adresowany byłby zarówno do rodzin pracujących, jak i tych, w których rodzice nie pracują, odwróciłby wyraźny trend w polityce wsparcia rodzin z dziećmi z ostatnich lat, kiedy wprowadzane rozwiązania koncentrowały się na wsparciu rodzin ubogich, ale takich, w których rodzice byli aktywni na rynku pracy. Wprowadzenie dodatku rodzinnego w wysokości 500 zł na dziecko, który dostępny byłby bez względu na zatrudnienie rodziców mogłoby mieć silne negatywne konsekwencje dla poziomu zatrudnienia rodziców. W ostatnich latach coraz większy odsetek rodzin z dziećmi stanowiły rodziny z obojgiem rodziców aktywnych zawodowo (wzrost z 46,2% w 2007 r. do 48,7% w 2013 r.). Przy tak silnym finansowym bodźcu do rezygnacji z pracy, jakim byłby proponowany dodatek rodzinny, ten trend najprawdopodobniej uległby odwróceniu (por. Blundell i in. 2000; Blundell, 2001; Bargain i Orsini, 2006; Haan i Myck, 2007).

Ramka 1 Modelowane zmiany na podstawie propozycji KW Prawo i Sprawiedliwość	
Zaproponowana zmiana	Interpretacja CenEA
Podatek PIT, składki NFZ, system ubezpieczeń społecznych	
„Podniesiemy kwotę wolną od podatku do 8 tysięcy złotych.” ⁽¹⁾	Modelujemy wzrost kwoty wolnej od podatku z 3091 zł do 8000 zł rocznie.
Stawki VAT	
„Zerowa stawka VAT na ubranka dziecięce” ⁽¹⁾	Dla ubrań dziecięcych objętych kategoriami COICOP 31231, 31232, 31233 modelujemy obniżenie podatku VAT z 23% na 0%.
System świadczeń rodzinnych	
„(...) wprowadzimy comiesięczny dodatek rodzinny w wysokości 500 zł na każde drugie i kolejne dziecko w rodzinie, a w przypadku rodzin o niskich dochodach już na pierwsze dziecko [jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 800 zł lub 1200 zł, jeżeli dziecko jest niepełnosprawne ⁽²⁾ – przyp. CenEA]. Dodatek rodzinny będzie miał charakter powszechny a nie jak dotychczas przy świadczeniach rodzinnych ograniczony kryterium dochodowym.” ⁽¹⁾	Modelujemy wprowadzenie dodatku rodzinnego w kwocie 500 zł na drugie i każde kolejne dziecko w rodzinie bez względu na dochody gospodarstwa domowego. Wprowadzenie dodatku w rodzinach z jednym dzieckiem, jeśli spełniają kryterium dochodowe 800 zł na osobę w rodzinie lub 1200 zł, jeśli dziecko jest niepełnosprawne. Dodatek jest wliczany do kryterium dochodowego do dodatku mieszkaniowego i pomocy społecznej.

Ramka 1

Źródło: Prawo i Sprawiedliwość ⁽¹⁾2015a ⁽²⁾2015b.

Modelowane propozycje KW Prawo i Sprawiedliwość

W oparciu o deklaracje przedstawione przez Prawo i Sprawiedliwość w różnych materiałach informacyjnych przygotowaliśmy analizę dwóch pakietów reform stanowiących kombinację propozycji przedstawionych w Ramce 1:

- Pakiet 1 obejmuje wyłącznie propozycję wprowadzenia dodatku rodzinnego w wysokości 500 zł na drugie i następne dzieci w rodzinie oraz 500 zł na pierwsze dziecko dla rodzin najuboższych;
- Pakiet 2 stanowi połączenie wprowadzenia dodatku rodzinnego z jednoczesnym podwyższeniem kwoty wolnej od podatku do 8 000 zł rocznie oraz obniżeniem stawki VAT na ubranka dziecięce.

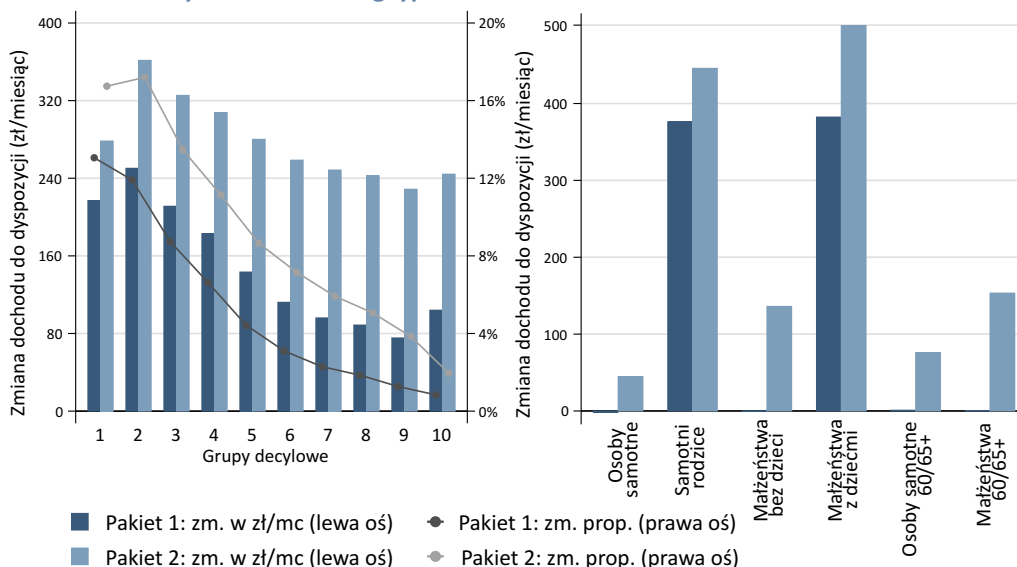
Tabela 1 Całkowite roczne korzyści w wyniku proponowanych przez KW PiS reform w podziale na dochodowe grupy decylowe (mld zł rocznie)

	Dochodowe grupy decylowe										Razem
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Pakiet 1 (500 zł na dziecko)	3,3	3,9	3,5	3,0	2,3	1,8	1,5	1,4	1,3	1,7	23,9
Pakiet 2 (500 zł na dziecko + 8000 zł KWP + 0%VAT na art.dziec.)	4,2	5,6	5,3	5,1	4,6	4,3	4,0	4,0	3,8	4,0	44,9

Tabela 1

Źródło: CenEA – obliczenia własne z wykorzystaniem modelu *SIMPL* na podstawie danych BBGD-2013 (zindeksowanych do 2015 r. i przeważonych).

Wykres 2 Efekt reform proponowanych przez KW PiS w podziale na dochodowe grupy decylowe oraz według typów rodzin

Wykres 2

Źródło: patrz Tabela 1

Uwagi: Przeciętna miesięczna zmiana dochodu do dyspozycji w przeliczeniu na gospodarstwo domowe lub rodzinę.

Jak pokazano w Tabeli 1 wprowadzenie powszechnego dodatku rodzinnego według propozycji KW PiS (Pakiet 1) kosztowałoby budżet państwa niemal 24 mld zł, a korzyści z tego tytułu odniosłyby gospodarstwa domowe z dziećmi we wszystkich grupach dochodowych, przy czym wyższe korzyści skupiłyby się wśród uboższych gospodarstw w związku z zastosowaniem kryterium dochodowego do otrzymania dodatku na pierwsze dziecko oraz koncentracją rodzin wielodzietnych w niższych grupach decylowych. Jak widać na Wykresie 1 najwyższe przeciętne miesięczne korzyści sięgające 250,30 zł przypadłyby gospodarstwom z drugiej grupy dochodowej, nieznacznie mniej zyskałyby najuboższe gospodarstwa – przeciętnie 217,00 zł miesięcznie, co przełożyłoby się na przeciętny wzrost ich dochodu o 13,1%. Jednocześnie gospodarstwa w najwyższej grupie dochodowej zyskałyby przeciętnie 104,10 zł miesięcznie, co odpowiada 1% ich dochodu. Zarówno rodzice samotnie wychowujący dzieci, jak i małżeństwa z dziećmi zyskałyby na tej propozycji przeciętnie ok. 380 zł miesięcznie.

Aby sfinansować koszt wprowadzenia dodatku rodzinnego łącznie z pozostałymi modelowanymi deklaracjami KW PiS – istotną podwyżką kwoty wolnej oraz obniżeniem VAT na ubranka dziecięce (Pakiet 2), w budżecie państwa należałoby znaleźć dodatkowe 45 mld zł rocznie. Zwiększone wydatki trafiłyby zaś zarówno do gospodarstw ubogich, jak i najbogatszych. Dochód do dyspozycji najuboższych gospodarstw zwiększyłby się przeciętnie o 278,40 zł miesięcznie, zaś gospodarstwa z najwyższej grupy dochodowej odnotowałyby wzrost dochodu w wysokości 244,20 zł miesięcznie.

Pełen pakiet proponowanych przez KW PiS zmian przełożyłby się przeciętnie na 17,2% wzrost dochodu gospodarstw w drugiej dochodowej grupie decylowej. Największe korzyści ponownie odniosłyby rodziny z dziećmi – przeciętny wzrost dochodu małżeństw o 501,50 zł miesięcznie, jednak podwyżka kwoty wolnej oznaczałaby korzyści również wśród innych typów rodzin – przykładowo dochód małżeństwa w wieku poprodukcyjnym wzrósłby o 153,40 zł miesięcznie.

2. Analiza rozwiązań proponowanych przez Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP (Komitet Wyborczy nr 2)

Ramka 2 Modelowane zmiany na podstawie propozycji KW Platforma Obywatelska	
Zaproponowana zmiana	Interpretacja CenEA
Podatek PIT, składki NFZ, system ubezpieczeń społecznych	
<p><i>„Dla osób zatrudnionych na jednolitym kontrakcie docelowo zniesiemy składki na ZUS i NFZ. PIT będzie dla nich jedyną daniną, którą zapłacą z tytułu dochodów z pracy. Odpisy na ich ubezpieczenia społeczne i zdrowotne sfinansujemy bezpośrednio z budżetu państwa.”</i></p> <p><i>„Dochód do opodatkowania będzie wyliczany na osobę w gospodarstwie domowym – co oznacza, że rodziny z dziećmi będą płacić dużo mniej. Na przykład roczne obciążenie składkowo-podatkowe ojca, który utrzymuje rodzinę z dwójką dzieci z minimalnego wynagrodzenia, spadnie z niemal 30 proc. obecnie do 10 proc., czyli o około 5 tys. złotych.”</i></p> <p><i>„(...) maksymalna suma podatków i składek ulegnie obniżeniu z obecnych 43,5% do 39,5%.”⁽¹⁾</i></p>	<p>Brak publicznie dostępnych szczegółów odnośnie proponowanej formuły podatkowej uniemożliwia symulację propozycji.</p>
Stawki VAT	
<p><i>„Wypełnimy nasze zobowiązanie, obniżając stawki podatku VAT o jeden punkt procentowy z początkiem roku 2017.”⁽¹⁾</i></p>	<p>Możliwa symulacja zmiany stawek VAT z 23% do 22% oraz z 8% do 7% bez zmian w ramach grup produktów objętych tymi stawkami.</p>
System świadczeń rodzinnych	
<p><i>„Podniesiemy zasiłki rodzinne i wprowadzimy nowe kryteria dochodowe. (...) W 2017 roku planujemy podwyżkę [kryterium dochodowego – przyp. CenEA] o kolejne 80 złotych. W przypadku świadczenia dla rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością kryterium dochodowe (664 złotych) zostanie podniesione o 180 złotych.”⁽¹⁾⁽²⁾</i></p>	<p>Możliwa symulacja podniesienia kryterium dochodowego do zasiłków rodzinnych do 754 zł (z 674 zł według stanu na 11.2015 r.) oraz 844 zł w przypadku rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym (z 764 zł w 11.2015 r.), a także wzrostu zasiłku rodzinnego z kwot 89/118/129 zł na 100/130/140 zł miesięcznie w zależności od wieku dziecka oraz dodatków do zasiłku rodzinnego.</p>

Ramka 2

Źródło: ⁽¹⁾Platforma Obywatelska (2015).

⁽²⁾Rozporządzenie RM z 07.08.2015 r.

Propozycje KW Platforma Obywatelska RP

Najistotniejszym elementem programu przedstawionego przez KW Platforma Obywatelska RP w sferze podatków i świadczeń jest propozycja wprowadzenia jednego obciążenia podatkowego dochodów z pracy najemnej, które połączyłoby równoległe funkcjonujące dziś systemy składek zdrowotnych, składek na ubezpieczenie społeczne i podatku dochodowego.

Zgodnie z zapowiedzią KW Platforma Obywatelska stawki tego ujednoliconego podatku wahałyby się w przedziale od 10% do 39,5% (względem całkowitych kosztów pracy), a progresja podatkowa w systemie byłaby funkcją wysokości dochodu oraz liczby osób w rodzinie, przez którą dzielony byłby dochód przed wyliczeniem obciążenia podatkowego. Instytucje państwowe byłyby odpowiedzialne za wyliczenie i przekazanie składek na ubezpieczenie zdrowotne i ubezpieczenie społeczne, a w przypadku obciążenia dochodu najniższą 10% stawką podatkową, podatnik otrzymywałby zapis na koncie emerytalnym przekraczający wysokość płaconego podatku. Zgodnie z deklaracjami KW Platforma Obywatelska taki system znacząco obniżyłby koszty pracy i ze względu na wspólne rozliczanie się wszystkich osób w rodzinie byłby bardzo korzystny dla rodzin z dziećmi. Jednocześnie Komitet przedstawił szacunkowe wyliczenia pokazujące, że system przyniósłby relatywnie niewielkie dodatkowe obciążenie budżetu państwa w wysokości 10,2 mld zł rocznie (Platforma Obywatelska, 2015).

Mimo znaczącej skali zmian w sposobie opodatkowania pracy najemnej, jakie wprowadziłyby proponowany system, ani KW Platforma Obywatelska, ani odpowiedzialne za zaprojektowanie systemu Ministerstwo Finansów, nie udostępniło opinii publicznej formuły podatkowej determinującej wysokość obciążenia w zaprezentowanym systemie. Do wiadomości publicznej nie zostały podane ani wartości progów podatkowych, ani liczba i wysokość stawek w nowym systemie.

By móc dokonać szczegółowej oceny proponowanego rozwiązania zwróciliśmy się do wiceministra finansów Artura Radziwiłła oraz Komitetu Wyborczego PO z prośbą o udostępnienie nam szczegółowych informacji dotyczących proponowanej formuły podatkowej (kopia listu w Załączniku). Nasza prośba pozostała jednak bez odpowiedzi. Z tego względu, że w oparciu o publicznie dostępne informacje na temat ogłoszonego rozwiązania niemożliwe było zidentyfikowanie struktury proponowanego systemu podatkowego, podjęliśmy decyzję o rezygnacji z jego oceny, a tym samym o wyłączeniu oceny programu wyborczego KW Platforma Obywatelska w niniejszym Raporcie. Jako że nowa formuła podatkowa jest najistotniejszym elementem tego programu, brak możliwości ujęcia jej w analizach jest powodem rezygnacji z analizy pozostałych jego części, takich jak obniżka podatku VAT i zmiany w systemie świadczeń rodzinnych (patrz Ramka 2).

3. Analiza rozwiązań proponowanych przez Komitet Wyborczy Partia Razem (Komitet Wyborczy nr 3)

Propozycje KW Partia Razem

Partia Razem zaprezentowała kompleksowy pakiet reform podatkowo-swiadczeniowych obejmujący szereg zmian w systemie opodatkowania dochodów oraz zwiększenia wysokości lub zakresu dostępu do świadczeń socjalnych. W systemie PIT Partia Razem proponuje wzrost progresywności systemu poprzez zwiększenie liczby stawek podatkowych wraz z podwyżką stawek przy jednoczesnym znaczącym podwyższeniu kwoty wolnej od podatku. Propozycja obejmuje wprowadzenie stawek na poziomie 22%, 33%, 44%, 55% i 75%, przy czym ta ostatnia miałyby obowiązywać przy dochodach powyżej 500 tys. zł rocznie. Jak pokazano w Tabeli 2 większość podatników uzyskuje dochody, które objęłaby wyższa kwota wolna lub najniższa proponowana stawka, zaś pozostałe stawki miałyby zastosowanie do dochodów jedynie około 8% podatników. Z powodu niedostatecznej reprezentacji osób o najwyższych dochodach w bazie danych BBGD symulacje przedstawione w niniejszym Raporcie mogą niewystarczająco odzwierciedlać efekt wprowadzenia najwyższych stawek – 55% i 75%. Z tego względu zrezygnowano z symulacji najwyższej stawki 75%.

Tabela 2 Propozycje KW Partia Razem w zakresie stawek podatkowych wraz z odsetkiem podatników, których objęłyby zmiany

Tabela 2
Źródło: patrz Ramka 2, Tabela 1.

Stawki podatkowe	Próg podatkowy (zł rocznie)	% podatników
0%	-	11,3%
22%	12 000 (KWP)	81,1%
33%	60 000	5,6%
44%	120 000	1,8%
55%	250 000	0,2%
75%	500 000	<0,1%

Ramka 3 Modelowane zmiany na podstawie propozycji KW Partia Razem

Ramka 3
Źródło: ⁽¹⁾Razem (2015) ⁽²⁾Szczegóły propozycji
na podstawie informacji od KW Partia Razem.

Zaproponowana zmiana	Interpretacja CenEA
Podatek PIT, składki NFZ, system ubezpieczeń społecznych	
<i>„Podniesiemy kwotę wolną od podatku do dwunastokrotności minimum socjalnego”⁽¹⁾</i>	Modelujemy podniesienie kwoty wolnej od podatku z 3091 zł do 12000 zł rocznie. ⁽²⁾
<i>„Wprowadzimy nową progresywną skalę podatkową, według której mniej zarabiający będą płacić niższe, a więcej zarabiający - wyższe podatki niż dziś. Wprowadzimy stawkę podatkową „dla presesów” - 75% od dochodów powyżej 500 000 złotych rocznie.”⁽¹⁾</i>	Modelujemy wprowadzenie następujących stawek i progów podatkowych: 22%, 33% (próg 60000 zł rocznie), 44% (próg 120000 zł rocznie), 55% (próg 250000 zł rocznie). ⁽²⁾ Brak możliwości wiarygodnej symulacji 75% stawki PIT dla dochodów przekraczających 500 tys. zł rocznie.
<i>„Zlikwidujemy przywilej płacenia podatku liniowego, z którego korzystają dziś wyłącznie najlepiej zarabiający przedsiębiorcy. Wszyscy podatnicy powinni płacić podatki według jednej, sprawiedliwej skali.”⁽¹⁾</i>	Modelujemy likwidację możliwości rozliczenia osób samozatrudnionych według liniowego 19% podatku, obejmując ich tym samym skalą podatkową.
<i>„Zlikwidujemy ulgę podatkową na dzieci i wprowadzimy na jej miejsce powszechny zasiłek wychowawczy. Równa pomoc powinna trafiać do wszystkich dzieci.”⁽¹⁾</i>	Modelujemy całkowitą likwidację ulgi podatkowej na dzieci. Wprowadzamy powszechny zasiłek wychowawczy w równej wysokości na wszystkie dzieci odpowiadającej podstawowej wysokości ulgi według stanu na 09.2015 r. – 1112,04 zł rocznie na dziecko.
<i>„Zlikwidujemy składkę zdrowotną – służba zdrowia będzie finansowana bezpośrednio z budżetu państwa.”⁽¹⁾</i>	Podajemy koszt całkowitej likwidacji składki zdrowotnej NFZ dla pracowników, przedsiębiorców i rolników. Koszt nie jest uwzględniony jako część pakietu propozycji.
<i>„Przeprowadzenie tej zmiany planujemy w drugim etapie, po wprowadzeniu progresji podatkowej. Zakładamy przeprowadzenie jej w taki sposób, aby była dla finansów publicznych neutralna.”⁽²⁾</i>	
<i>„Zniesiemy górną granicę dochodu, od którego odprowadzane są składki emerytalne. Uzależnimy wysokość składek przedsiębiorców od ich dochodów, z zachowaniem minimalnej stawki gwarantującej godziwą emeryturę.”⁽¹⁾</i>	Modelujemy likwidację rocznego ograniczenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Przedsiębiorców uzyskujących dochody przekraczające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (wynoszącą 28 504,80 zł rocznie w 2015 r.) obejmujemy systemem, gdzie podstawę wymiaru składek stanowi ich dochód.
System pomocy społecznej i dodatku mieszkaniowego	
<i>„Zwiększymy dostępność dodatków mieszkaniowych”⁽¹⁾</i>	Modelujemy zwiększenie o 30% liczby gospodarstw domowych uprawnionych do dodatku mieszkaniowego.
System świadczeń rodzinnych	
<i>„Podniesiemy znacząco kryterium dochodowe uprawniające do skorzystania z zasiłków rodzinnych.”⁽¹⁾</i>	Modelujemy podniesienie kryterium dochodowego do zasiłku rodzinnego o 28% do 861 zł (z 674 zł według stanu na 11.2015 r.) oraz o 30% do 996 zł w przypadku rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym (z 764 zł w 11.2015 r.). ⁽²⁾

Jednocześnie należy wziąć pod uwagę fakt, iż jak pokazują doświadczenia innych krajów (Brewer i in. 2012) w przypadku symulacji tak wysokich stawek podatkowych wiarygodność wycień może być poddana w wątpliwość ze względu na potencjalną możliwość optymalizacji podatkowej ze strony podatników i unikania opodatkowania. Z jednej strony zatem nasze wycięnia mogą niewystarczająco odzwierciedlać wzrost progresji podatkowej proponowany przez Partię Razem, a z drugiej mogą zawyżać możliwość opodatkowania najwyższych dochodów w związku z reakcją podatników na wprowadzenie wyższych stawek.

Jednocześnie program KW Partia Razem podaje informację o docelowej całkowitej likwidacji składek NFZ po wprowadzeniu zmian w zakresie stawek podatkowych z założeniem, że zostałaaby ona przeprowadzona w sposób neutralny budżetowo. Ze względu na brak szczegółowych informacji na temat tej propozycji w naszych analizach nie uwzględniamy, ograniczając się jedynie do podania całkowitego kosztu ewentualnej likwidacji składek NFZ dla budżetu wynoszącego 5,7 mld zł rocznie. Gdyby neutralność budżetowa likwidacji składek NFZ została uzyskana poprzez stosowne podniesienie podatku dochodowego, dystrybucyjny efekt takiego rozwiązania byłby najprawdopodobniej niewielki. Pozostałe proponowane rozwiązania KW Partia Razem zostały wymodelowane zgodnie z interpretacją przedstawioną w Ramce 3.

Istotną propozycją KW Partia Razem jest likwidacja ulgi podatkowej na dzieci i wprowadzenie w jej miejsce uniwersalnego zasiłku wychowawczego na każde dziecko w wysokości odpowiadającej obecnej podstawowej wartości ulgi podatkowej. Podobnie jak przy propozycji KW PiS w postaci dodatku rodzinnego należy zauważyć, że zastąpienie ulgi podatkowej uniwersalnym świadczeniem, które otrzymaliby zarówno pracujący, jak i niepracujący rodzice mogłoby mieć niekorzystne implikacje dla poziomu ich aktywności na rynku pracy. Biorąc pod uwagę, że w ostatnim okresie polityka wsparcia rodzin koncentrowała się na kierowaniu środków do rodzin wielodzietnych (np. wyższa ulga podatkowa na trzecie i kolejne dzieci czy Karta Dużej Rodziny), propozycja zakładająca wsparcie na jednakowym poziomie na dziecko niezależnie od liczby posiadanych przez rodzinę dzieci stanowiłaby odejście od dotychczasowego kierunku.

Modelowane propozycje reform KW Partia Razem

Na podstawie deklaracji przedstawionych w programie przez KW Partia Razem (Ramka 3) przygotowano analizę konsekwencji wprowadzenia tych propozycji w ramach dwóch pakietów reform:

- Pakiet 1 obejmuje zmiany proponowane w zakresie systemu podatkowego: wprowadzenie nowych stawek podatkowych 22%, 33% (przy progu 60 tys. zł), 44% (przy progu 120 tys. zł) i 55% (przy progu 250 tys. zł), podwyższenie kwoty wolnej od podatku do 12 tys. zł rocznie, likwidację ulgi podatkowej na dzieci i wprowadzenie w jej miejsce powszechnego zasiłku wychowawczego na poziomie obecnej podstawowej wartości ulgi, zastąpienie liniowego podatku skalą podatkową w przypadku samozatrudnionych, modyfikację systemu składek ZUS dla przedsiębiorców oraz likwidację górnego progu ZUS.
- Pakiet 2 obejmuje całość modelowanych propozycji KW Partia Razem – zarówno zmiany zawarte w Pakiecie 1, jak i podwyższenie kryterium do zasiłku rodzinnego oraz poszerzenie grupy gospodarstw domowych otrzymujących dodatek mieszkaniowy.

Mimo iż część reform systemu podatkowego proponowanych przez KW Partia Razem niekorzystnie wpłynęłaby na dochody głównie najbogatszych podatników oraz osób samozatrudnionych, w ogólnym rozrachunku cały pakiet zmian podatkowych wraz z wprowadzeniem powszechnego zasiłku wychowawczego (Pakiet 1) kosztowałby budżet państwa niemal 14 mld zł rocznie (Tabela 3). Gros całkowitych korzyści przypadłoby na gospodarstwa domowe od 3. do 6. grupy dochodowej, zyskujących rocznie od 3,3 do 3,4 mld zł, podczas gdy najbogatsze 10% gospodarstw straciłoby łącznie 10,7 mld zł rocznie, przede wszystkim w związku z wprowadzeniem nowych, wysokich stawek podatkowych, obniżeniem i wprowadzeniem kolejnych progów i likwidacją górnego ograniczenia odprowadzania składek ZUS. W pierwszych ośmiu grupach dochodowych przeciętne korzyści wyniosłyby od 110 do 210 zł miesięcznie, zaś ich źródłem byłoby przede wszystkim znaczące podwyższenie kwoty wolnej od podatku, rekompensujące podwyższenie pierwszej stawki podatkowej z 18% do 22% (Wykres 3). Proporcjonalnie do dochodu najwięcej zyskałyby gospodarstwa z drugiej grupy dochodowej – wzrost dochodu o 9,2%.

W 9. grupie dochodowej korzyści byłyby znacznie niższe, gdyż wiele gospodarstw domowych straciłoby nie tylko na wyższej pierwszej stawce podatkowej, ale również na niższym progu do drugiej stawki (przeciętne korzyści na poziomie 69,90 zł miesięcznie). Jednocześnie przeciętne straty najbogatszych gospodarstw sięgnęłyby 649,20 zł miesięcznie (5% dochodu). Proponowane rozwiązania podatkowe przełożyłyby się na wysokie przeciętne korzyści małżeństw w wieku poprodukcyjnym przekraczające 198,60 zł miesięcznie, samotnych osób w tym wieku wynoszące 104,40 zł miesięcznie oraz rodziców samotnie wychowujących dzieci – 92,10 zł miesięcznie. Niższe przeciętne korzyści wśród rodzin osób w wieku produkcyjnym wiązałyby się z tym, że duża część osób w tych grupach uzyskuje wysokie dochody lub dochody z samozatrudnienia, przez co znacząco straciłaby na zgłaszanych propozycjach. Rodziny wielodzietne straciłyby ponadto na likwidacji ulgi podatkowej przysługującej w obecnym systemie w większej wartości na trzecie oraz kolejne dzieci niż wysokość proponowanego zasiłku wychowawczego (jednakowa na każde dziecko).

Uwzględnienie proponowanych rozwiązań w systemie zasiłkowym (Pakiet 2) podniosłoby koszt pełnego pakietu deklaracji KW Partia Razem dla finansów publicznych do 15,7 mld zł rocznie, zaś w największym stopniu skorzystałyby na tym gospodarstwa posiadające dzieci, dzięki szerszemu dostępowi do zasiłku rodzinnego. Stąd w przypadku osób wychowujących dzieci przeciętne korzyści w ramach pełnego pakietu zmian znacząco wzrosłyby w porównaniu do pakietu uwzględniającego wyłącznie zmiany podatkowe – z 129,10 zł do 157,30 zł miesięcznie w przypadku rodziców samotnie wychowujących dzieci, zaś w przypadku małżeństw z 20,30 zł do 48,80 zł miesięcznie. Pozostałe rodziny zyskałyby minimalnie na poszerzeniu dostępu do dodatku mieszkaniowego wśród najuboższych.

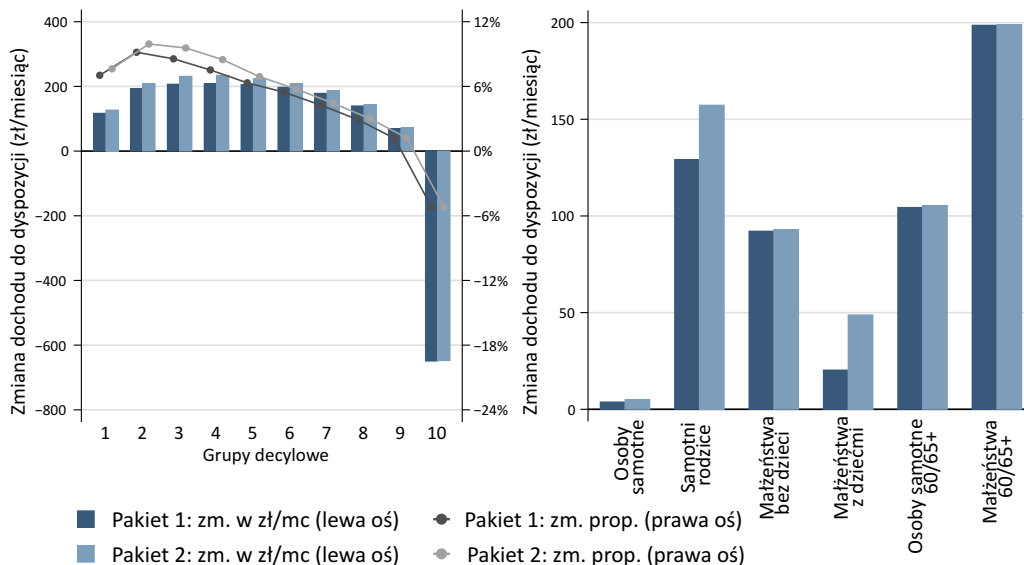
KW Partia Razem w swoich deklaracjach przedstawiła również zapowiedź całkowitej likwidacji składek NFZ w sposób gwarantujący neutralność dla budżetu państwa nie podając jednak szczegółów tego sposobu. Według naszych szacunków całkowita likwidacja składek zdrowotnych podniosłaby koszt pełnego pakietu zmian proponowanych przez ten Komitet o 5,7 mld zł, w związku z czym uzyskanie neutralności budżetowej w przypadku tej reformy oznaczałoby konieczność podniesienia opodatkowania w innej formie o tę kwotę. Równomierne przeniesienie obciążeń podatkowych z NFZ na podatek dochodowy miałyby najprawdopodobniej nieznaczne konsekwencje dystrybucyjne.

Tabela 3 Całkowite roczne korzyści w wyniku proponowanych przez KW Partia Razem reform w podziale na dochodowe grupy decylowe (mld zł)

	Dochodowe grupy decylowe										Razem
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Pakiet 1 (KWP + 4 stawki+lik. PIT lin., ulgi na dzieci + zas. wych.)	1,8	3,0	3,4	3,4	3,4	3,3	2,9	2,3	1,2	-10,7	13,8
Pakiet 2 (Pakiet1 + zmiany w zasiłkach)	1,9	3,2	3,8	3,9	3,7	3,4	3,0	2,3	1,2	-10,7	15,7

Tabela 3
Źródło: patrz Tabela 1

Wykres 3 Efekt reform proponowanych przez KW Partia Razem w podziale na dochodowe grupy decylowe oraz według typów rodzin

Wykres 3
Źródło: patrz Wykres 2.

4. Analiza rozwiązań proponowanych przez Komitet Wyborczy KORWiN (Komitet Wyborczy nr 4)

Ramka 4 Modelowane zmiany na podstawie propozycji KW KORWiN	
Zaproponowana zmiana	Interpretacja CenEA
Podatek PIT, składki NFZ, system ubezpieczeń społecznych	
„Likwidacja Podatków Dochodowych.” ⁽¹⁾	Modelujemy całkowitą likwidację podatku PIT dla osób obecnie rozliczających się według skali podatkowej lub liniowo. Modelujemy całkowitą likwidację składki na NFZ osób obecnie rozliczających się według skali podatkowej lub liniowo, rolników i osób samozatrudnionych. Modelujemy obniżenie stawki ZUS o 50% po stronie pracodawcy i pracownika.
Stawki VAT	
„Obniżka VAT i akcyzy do granic dopuszczonych przez UE.” ⁽¹⁾	Modelujemy obniżenie podstawowej 23% stawki VAT do minimum w wysokości 15% określonego Dyrektywą Rady UE 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej. Modelujemy obniżenie 8% stawki VAT do minimum określonego w powyższej Dyrektywie na poziomie 5% na towary i usługi obecnie objęte tą stawką.

Ramka 4
Źródło: ⁽¹⁾Korwin-Mikke (2015).

Propozycje KW KORWiN

Propozycje Komitetu Wyborczego KORWiN przedstawione w Ramce 4 są elementem szerszego programu, którego jednym z założeń jest minimalizacja roli państwa w kwestiach społeczno-gospodarczych. Podobnie jak w przypadku innych Komitetów Wyborczych rozwiązania uwzględnione w Ramce 4 to zestaw propozycji, które w bezpośredni sposób miałyby wpływ na sytuację finansową gospodarstw domowych. Propozycje te i ich ewentualne konsekwencje należy jednak oceniać w kontekście innych deklaracji programowych KW KORWiN, w szczególności tych, które mogą mieć istotny wpływ na koszty utrzymania gospodarstw, jak mianowicie „likwidacja państwowego szkolnictwa” oraz „likwidacja państwowego lecznictwa” (Korwin-Mikke, 2015). W 2014 r. całkowite wydatki z budżetu centralnego na sfinansowanie zadań związanych z publiczną edukacją wyniosły 59,5 mld zł, natomiast środki na sfinansowanie opieki zdrowotnej – 9,3 mld zł (MF, 2015a), zaś koszty świadczeń zdrowotnych NFZ wycenił na 63,2 mld zł (NFZ, 2015). O tyle mogłyby spaść korzyści wynikające z propozycji podatkowych KW KORWiN, gdyby koszty te zostały bezpośrednio przerzucone na gospodarstwa domowe. Pamiętać należy przy tym, że koszty te obciążą przede wszystkim rodziny z dziećmi (korzystające z publicznej edukacji) oraz osoby starsze, w większym stopniu korzystające z publicznej opieki zdrowotnej ze względu na stan zdrowia.

Modelowane propozycje reform KW KORWiN

W oparciu o deklaracje programowe KW KORWiN opisane w Ramce 4 przygotowaliśmy analizę tych propozycji zestawiając je w ramach trzech pakietów:

- Pakiet 1 zakłada całkowitą likwidację podatku dochodowego PIT oraz składek NFZ.
- Pakiet 2 poza likwidacją PIT i składek NFZ obejmuje również obniżenie składek ZUS o 50%.
- Pakiet 3 obejmuje propozycje z Pakietu 2 z jednoczesnym obniżeniem stawek podatku VAT do minimalnego poziomu przewidzianego przez UE.

Jak pokazano w Tabeli 4 całkowita likwidacja podatku dochodowego PIT wraz ze składkami zdrowotnymi na NFZ (Pakiet 1) stanowiłaby koszt dla budżetu państwa rządu niemal 110 mld zł rocznie. Gdyby dodatkowo uwzględnić obniżenie składek ZUS do połowy ich obecnej wysokości (Pakiet 2) roczny koszt dla budżetu wzrósłby do 183 mld zł. Zakładając natomiast zarówno likwidację podatku dochodowego, obniżenie składek ZUS, jak i obniżenie stawek VAT do minimalnego poziomu dozwolonego przez UE (Pakiet 3), to roczny koszt takiego rozwiązania sięgnąłby 208 mld zł.

Propozycje KW KORWiN przyniosłyby znaczące korzyści gospodarstwom domowym z całego rozkładu dochodów, jednak byłyby one zdecydowanie niższe wśród gospodarstw najuboższych (Wykres 4). Likwidacja podatku dochodowego PIT oraz obniżenie składek ZUS przełożyłyby się przeciętnie na 9,6% wzrost dochodu do dyspozycji gospodarstw z najniższej grupy dochodowej, zaś dla najbogatszych 10% gospodarstw oznaczałaby przeciętny wzrost dochodu o niemal 28,3%. Gdyby założyć również obniżenie stawek VAT, czyli realizację pełnego pakietu propozycji KW KORWiN, dochód najuboższych gospodarstw wzrósłby przeciętnie o 16,5%, podczas gdy najbogatszych - o 31,1%. Przeciętnie największymi beneficjentami propozycji byłyby małżeństwa w wieku produkcyjnym, zarówno te z dziećmi, jak i bez dzieci. Zakładając realizację pełnego pakietu deklaracji małżeństwa z dziećmi zyskałyby przeciętnie miesięcznie 1 598,40 zł, małżeństwa w wieku poprodukcyjnym – 769,70 zł miesięcznie, samotni rodzice i osoby samotne w wieku produkcyjnym – ok. 560 zł miesięcznie, zaś samotne osoby 60/65+ - 366 zł miesięcznie.

Jednak jak wspomniano powyżej, nie sposób jest ocenić całkowity efekt propozycji, ze względu na równoległe zmiany w dostępie do usług publicznych, a także niejasny sposób finansowania świadczeń emerytalno-rentowych w konsekwencji obniżenia składek ZUS oraz prawdopodobne istotne efekty makroekonomiczne wynikające ze zmian o takiej skali, których kierunek nie jest jednoznaczny. Z tych względów w dalszej części Raportu, przy porównaniu konsekwencji analizowanych programów, propozycje KW KORWiN nie zostały ujęte.

Tabela 4 Całkowite roczne korzyści w wyniku wybranych reform proponowanych przez KW KORWiN w podziale na dochodowe grupy decylowe (mld zł)

	Dochodowe grupy decylowe										Razem
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Pakiet 1 (likwid. PIT+NFZ)	1,4	3,1	4,6	5,8	7,4	9,1	10,7	13,3	17,2	36,9	109,4
Pakiet 2 (Pakiet1 + ½ ZUS)	2,4	5,3	7,8	9,9	12,4	15,5	18,3	23,1	30,2	58,4	183,3
Pakiet 3 (Pakiet2 + min.VAT)	3,6	6,7	9,3	11,7	14,4	17,7	20,7	25,9	33,7	64,1	207,9

Wykres 4 Efekt reform proponowanych przez KW KORWiN w podziale na dochodowe grupy decylowe oraz według typów rodzin

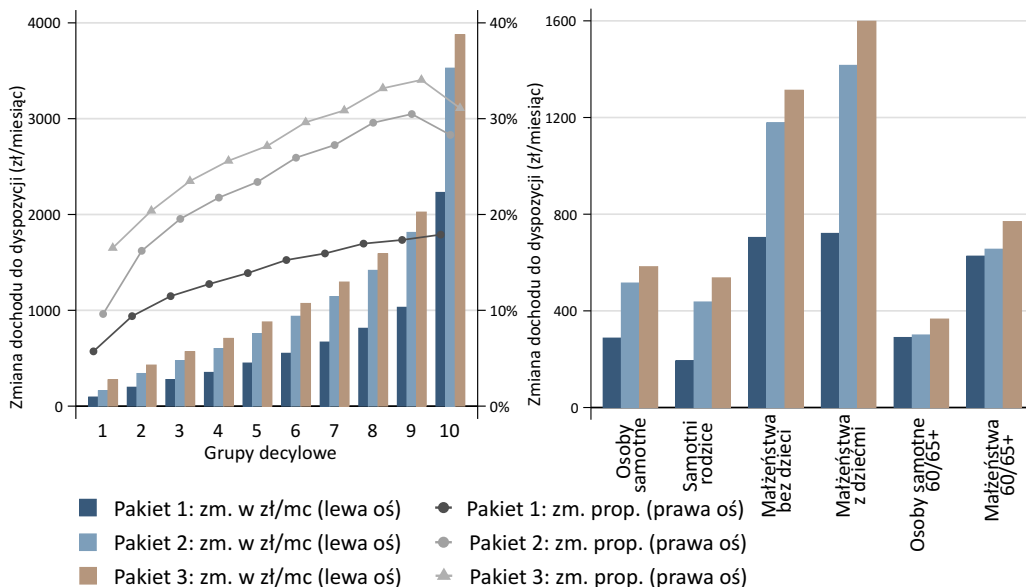

Tabela 4
Źródło: patrz Tabela 1. Symulacje obejmują wyłącznie propozycje ujęte w Ramce 4.

Wykres 4
Źródło: patrz Wykres 2. Symulacje obejmują wyłącznie propozycje ujęte w Ramce 4.

5. Analiza rozwiązań proponowanych przez Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe (Komitet Wyborczy nr 5)

Modelowane propozycje reform KW Polskie Stronnictwo Ludowe

Wśród propozycji przedstawionych przez KW PSL wyróżniliśmy dwie odnoszące się do systemu podatkowo-swiadczeniowego oraz możliwe do wyliczenia za pomocą modelu mikrosymulacyjnego. Pierwsza z nich dotyczy wprowadzenia emerytur minimalnych na poziomie 1200 zł miesięcznie, zaś drugi postulat to zerowa stawka podatku VAT na wszystkie artykuły dziecięce. Jak pokazano w Tabeli 5 obie te propozycje łącznie kosztowałyby budżet państwa 3,7 mld zł rocznie, zaś skorzystałyby na nich przede wszystkim gospodarstwa z dolnej połowy rozkładu dochodów.

Na Wykresie 5 przedstawiono rozkład przeciętnych miesięcznych korzyści wynikających z deklaracji KW PSL w grupach dochodowych i według typów rodzin. Gospodarstwa z drugiej grupy dochodowej mogłyby liczyć na największy przeciętny wzrost dochodu o 40,30 zł miesięcznie, natomiast korzyści w górnej połowie rozkładu dochodów rozłożyłyby się równomiernie wynosząc przeciętnie ok. 17 zł miesięcznie. Na powyższe minimalnej emerytury małżeństwa w wieku poprodukcyjnym zyskałyby przeciętnie ok. 71,70 zł miesięcznie, zaś osoby samotne w tym wieku przeciętnie połowę tej kwoty. Wyższe korzyści osób posiadających dzieci niż osób bezdzietnych wynikałyby z kolei z większych oszczędności tych rodzin na mniejszym podatku VAT na szeroko pojęte artykuły dziecięce (również zabawki).

Ramka 5 Modelowane zmiany na podstawie propozycji KW Polskie Stronnictwo Ludowe	
Zaproponowana zmiana	Interpretacja CenEA
Stawki VAT	
„(...) proponujemy: 0% VAT na artykuły dziecięce” ⁽¹⁾	Dla artykułów dziecięcych objętych kategoriami COICOP 011931, 031231, 031232, 031233, 032131, 123221, 124011 modelujemy obniżenie podatku VAT z 23% na 0%.
Waloryzacja emerytur i rent	
„(...) proponujemy: (...) emeryturę minimalną 1200 zł” ⁽¹⁾	Modelujemy podniesienie obecnych świadczeń emerytalnych w przedziale od 880,45 zł (emerytura minimalna według stanu na 09.2015 r.) do 1199,99 zł miesięcznie do wysokości 1200 zł miesięcznie.

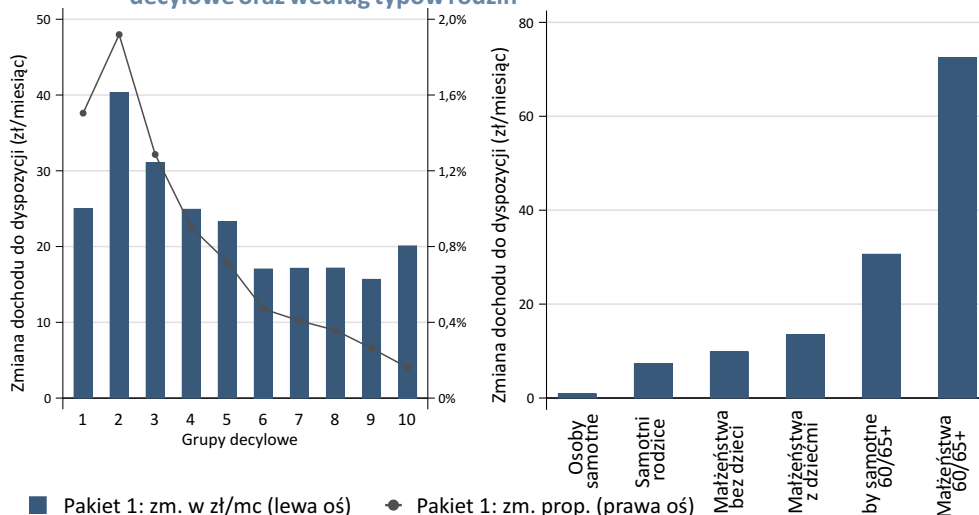
Ramka 5
Źródło: ⁽¹⁾Polskie Stronnictwo Ludowe (2015).

Tabela 5 Całkowite roczne korzyści w wyniku reform proponowanych przez KW PSL w podziale na dochodowe grupy decylowe (mld zł)

	Dochodowe grupy decylowe										Razem
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
0%VAT na art. dziec. + emer.min.	0,4	0,6	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	3,7

Tabela 5
Źródło: patrz Tabela 1.

Wykres 5 Efekt reform proponowanych przez KW PSL w podziale na dochodowe grupy decylowe oraz według typów rodzin

Wykres 5
Źródło: patrz Wykres 2.

6. Analiza rozwiązań proponowanych przez Koalicyjny Komitet Wyborczy Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni (Komitet Wyborczy nr 6)

Propozycje KKW Zjednoczona Lewica

Najbardziej kosztownym rozwiązaniem z punktu widzenia budżetu państwa proponowanym przez KKW Zjednoczona Lewica byłoby podniesienie kwoty wolnej od podatku z 3 091 zł do poziomu 21 000 zł rocznie i uzależnienie jej w przyszłości od wysokości płacy minimalnej. Koszt całości rozwiązań podatkowych proponowanych w programie Zjednoczonej Lewicy byłby jednak niższy, w związku z połączeniem podniesienia kwoty wolnej ze zwiększeniem progresywności systemu podatkowego, który w naszej interpretacji programu oznaczałby powrót do trzech stawek podatkowych z maksymalną stawką wynoszącą 40%.

Ramka 6 Modelowane zmiany na podstawie propozycji KKW Zjednoczona Lewica

Ramka 6
Źródło: ⁽¹⁾Zjednoczona Lewica (2015).

Zaproponowana zmiana	Interpretacja CenEA
Podatek PIT, składki NFZ, system ubezpieczeń społecznych	
„Zwolnienie z podatku PIT dochodów do 21 tys. zł rocznie.” ⁽¹⁾	Modelujemy podniesienie kwoty wolnej od podatku z 3091 zł do 21000 zł rocznie.
„Przywrócenie 40-procentowej stawki PIT dla osób o najwyższych dochodach.” ⁽¹⁾	Modelujemy wprowadzenie trzeciej stawki PIT w wysokości 40% dla dochodów przekraczających 85 528 zł rocznie. Wprowadzamy I próg podatkowy dla stawki 32% w wysokości 44 490 zł rocznie.
Stawki VAT	
„Obniżka VAT do 21%.” ⁽¹⁾	Modelujemy obniżenie podstawowej stawki VAT z 23% na 21% na towary i usługi objęte tą stawką. Pozostałe stawki bez zmian.
Waloryzacja emerytur i rent	
„Podniesienie najniższych emerytur o 200 zł.” ⁽¹⁾	Modelujemy podniesienie o 200 zł miesięcznie emerytur 10% osób otrzymujących obecnie najniższe świadczenia.
System pomocy społecznej i dodatku mieszkaniowego	
„Podwyższenie kryterium dochodowego uprawniającego do pomocy społecznej (...) do poziomu minimum socjalnego. Minimum socjalne w gospodarstwie jednoosobowym wynosi 1057 zł. Na osobę w rodzinie – minimalnie 821 zł (wysokość świadczeń na dzień 1.10.2015)” ⁽¹⁾	Modelujemy podwyższenie kryterium do pomocy społecznej z 634 zł (według stanu na 09.2015 r.) na 1057 zł miesięcznie w gospodarstwie jednoosobowym i z 514 zł na 821 zł mies. na osobę w rodzinie.
System świadczeń rodzinnych	
„Podwyższenie kryterium dochodowego uprawniającego do (...) świadczeń rodzinnych do poziomu minimum socjalnego.” ⁽¹⁾	Modelujemy podwyższenie kryterium do świadczeń rodzinnych z 674 zł (według stanu na 11.2015 r.) na 821 zł miesięcznie na osobę w rodzinie oraz z 764 zł na 931 zł dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym.
„Podniesienie zasiłku rodzinnego dla rodzin ubogich do wysokości 300 złotych, a także waloryzacja dodatków do niego.” ⁽¹⁾	Modelujemy wzrost zasiłku rodzinnego z kwot 89/118/129 zł miesięcznie w zależności od wieku dziecka na 300 zł mies. na dziecko bez względu na wiek. Modelujemy 33% waloryzację dodatków do zasiłku rodzinnego (zgodnie z wartością walor. dod. z tyt. kształ. i rehab. dziecka niepełn. do 5 r.ż. z 11.2015 r.)
„Świadczenie pielęgnacyjne dla wszystkich opiekunów osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji bez względu na wiek.” ⁽¹⁾	Modelujemy przyznawanie świadczeń pielęgnacyjnych dla opiekunów osób niepełnosprawnych bez względu na wiek wystąpienia niepełnosprawności.
Pozostałe	
„Zwiększenie dochodów obywateli przez mechanizm premii obywatelskiej. Każdy obywatel powinien otrzymać część wypracowanego w danym roku wzrostu PKB. W roku 2014 byłoby to 500 zł na osobę” ⁽¹⁾	Modelujemy jednorazową wypłatę kwoty 500 zł dla każdego.

Znacząca część propozycji Zjednoczonej Lewicy skupia się na przekierowaniu środków finansowych do gospodarstw o niskich dochodach w ramach podniesienia świadczeń emerytalno-rentowych oraz świadczeń rodzinnych i pomocy społecznej i zwiększenia liczby rodzin, które korzystają z tych świadczeń. Gdyby w obecnym systemie podnieść kryterium dochodowe uprawniające do korzystania ze świadczeń rodzinnych do wysokości minimum socjalnego tak jak postuluje KKW Zjednoczona Lewica to liczba dzieci uprawnionych do korzystania ze świadczeń rodzinnych wzrosłaby o 626 tys. (19,4%). Przy jednoczesnym prawie trzykrotnym podniesieniu kwot świadczeń rodzinnych całkowite wydatki z budżetu państwa na te świadczenia wzrosłyby z szacowanych 6,4 mld zł rocznie w obecnym systemie do 15,5 mld w systemie proponowanym przez Zjednoczoną Lewicę. Podobnie jak w przypadku polityki 500+ proponowanej przez KW Prawo i Sprawiedliwość tak znaczące podniesienie wartości świadczeń mogłoby spowodować spadek aktywności zawodowej rodziców.

Modelowane propozycje reform KKW Zjednoczona Lewica

Analizy konsekwencji szeregu deklaracji programowych KKW Zjednoczona Lewica (patrz Ramka 6) dokonano grupując poszczególne propozycje w różnych kombinacjach w ramach czterech pakietów:

- Pakiet 1 obejmuje proponowane zmiany w systemie PIT – podniesienie kwoty wolnej od podatku do 21 000 zł rocznie oraz przywrócenie trzeciej stawki podatkowej w wysokości 40%.
- Pakiet 2 zawiera propozycje odnośnie zmian w systemie PIT objęte Pakietem 1 oraz obniżenie podstawowej stawki VAT z 23% na 21%.
- Pakiet 3 oprócz propozycji w zakresie systemu podatków dochodowych i pośrednich zakłada kwotową waloryzację najniższych emerytur w wysokości 200 zł miesięcznie oraz szereg modyfikacji systemu świadczeń społecznych – podniesienie do poziomu minimum socjalnego kryterium dochodowego do zasiłków z pomocy społecznej oraz zasiłku rodzinnego, podwyżkę kwot świadczeń rodzinnych oraz poszerzenie uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego.
- Pakiet 4 zakłada realizację deklaracji przyznania każdemu premii obywatelskiej w wysokości 500 zł.

Tabela 6 prezentuje rozkład w dochodowych grupach decylowych całkowitych korzyści dla gospodarstw domowych wynikających z reform uwzględnionych w kolejnych pakietach. Porównanie wysokości przeciętnych miesięcznych korzyści w grupach dochodowych oraz zestawienie tych korzyści według wybranych typów rodzin zilustrowano na Wykresie 6. Zasadnicza podwyżka kwoty wolnej od podatku oznaczałaby wysoki koszt dla budżetu państwa, nawet w zestawieniu z jednoczesnym wprowadzeniem 40% stawki podatku dochodowego dla najlepiej zarabiających oraz obniżeniem drugiego progu podatkowego z 85 528 zł do 44 490 zł (Pakiet 1). Na takim rozwiązaniu, którego koszt sięgnąłby niemal 60 mld zł rocznie, zyskałyby przede wszystkim gospodarstwa domowe z górnej połowy rozkładu dochodów. Najwyższe całkowite roczne korzyści przypadłyby gospodarstwom z 8 grupy dochodowej (9,1 mld zł), które też odczułyby przeciętnie największą absolutną zmianę w swoim miesięcznym dochodzie do dyspozycji w wysokości 555,30 zł. Proporcjonalnie do dochodu propozycje KKW Zjednoczona Lewica w zakresie systemu PIT przełożyłyby się na największy, 13,8% wzrost dochodu do dyspozycji gospodarstw z 6. grupy dochodowej. Najuboższe gospodarstwa w niewielkim stopniu skorzystałyby na wyższej kwocie wolnej, ponieważ ich dochód do opodatkowania często nie przekracza kwoty wolnej w jej obecnej wysokości. Natomiast w przypadku najbogatszych gospodarstw korzyści z podwyżki kwoty wolnej zredukowałoby obniżenie progów podatkowych oraz wprowadzenie 40% stawki podatku. Gospodarstwa najzamożniejsze relatywnie najwięcej zyskałyby zaś na obniżeniu podstawowej stawki podatku VAT do 21%, jako że w porównaniu do innych grup dochodowych największy odsetek ich koszyka towarów i usług jest obciążony podstawową stawką VAT (Myk i in. 2015a).

Uwzględnienie oprócz zmian podatkowych proponowanego podniesienia kryteriów dochodowych do świadczeń z pomocy społecznej i zasiłku rodzinnego oraz podwyżek kwot świadczeń rodzinnych i najniższych emerytur (Pakiet 3) znacząco podniosłoby korzyści przede wszystkim uboższych gospodarstw, przekładając się przykładowo na 22,4% wzrost dochodu do dyspozycji w pierwszej grupie dochodowej. Z drugiej strony włączenie tych deklaracji podrzyłoby istotnie koszt całego pakietu do niemal 80 mld zł.

Roczny koszt premii obywatelskiej dla budżetu państwa wyniósłby 18 mld zł. W związku z tym, że proponowana premia miałaby być wypłacana wszystkim obywatelom w równej wysokości (proponycja 500 zł za 2014 r.), korzyści z jej tytułu rozłożyłyby się równomiernie wśród wszystkich grup dochodowych, wynosząc po 1,8 mld zł rocznie.

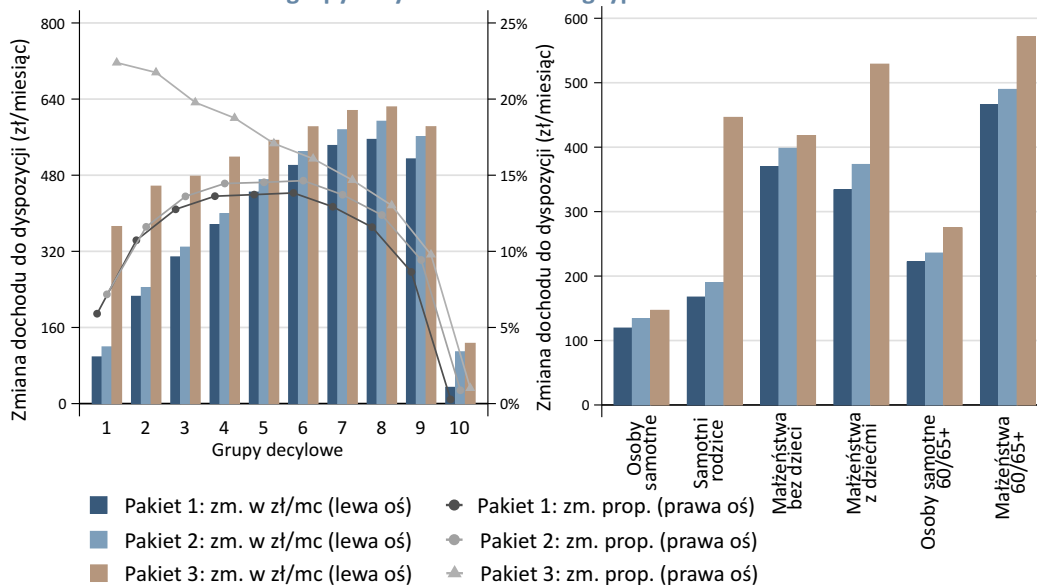
Zmiany w systemie podatku dochodowego oraz VAT (Pakiet 2), a w ramach nich przede wszystkim podwyżka kwoty wolnej, oznaczałyby znaczący wzrost dochodu małżeństw, w przypadku par 60/65+ sięgający przeciętnie 489,70 zł miesięcznie. Małżeństwa w wieku produkcyjnym nieposiadające dzieci zyskałyby przeciętnie 398,20 zł, zaś te z dziećmi na utrzymaniu – 373,20 zł miesięcznie. Rodziny z dziećmi odniosłyby znaczące korzyści na propozycjach w zakresie podwyżek kryteriów dochodowych i kwot świadczeń socjalnych. Uwzględniając te zmiany (Pakiet 3) przeciętne korzyści rodziców samotnie wychowujących dzieci wzrosłyby do 446,30 zł miesięcznie, zaś małżeństw z dziećmi – do 528,80 zł miesięcznie.

Tabela 6 Całkowite roczne korzyści w wyniku reform proponowanych przez KKW Zjednoczona Lewica w podziale na dochodowe grupy decylowe (mld zł)

	Dochodowe grupy decylowe										Razem
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Pakiet 1 (21 tys. zł KWP+3 stawki)	1,5	3,5	5,1	6,2	7,3	8,3	8,7	9,1	8,6	0,6	58,7
Pakiet 2 (Pakiet 1+21%VAT)	1,7	3,8	5,4	6,6	7,7	8,7	9,2	9,7	9,3	1,8	64,0
Pakiet 3 (Pakiet 2+ walor. emer. +zmiany w zasiłkach)	5,6	7,1	7,9	8,6	9,1	9,6	9,9	10,2	9,7	2,1	79,6
Pakiet 4 (premia obywatelska)	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	18,1

Tabela 6
Źródło: patrz Tabela 1.

Wykres 6 Efekt reform proponowanych przez KKW Zjednoczona Lewica w podziale na dochodowe grupy decylowe oraz według typów rodzin

Wykres 6
Źródło: patrz Wykres 2.

7. Analiza rozwiązań proponowanych przez Komitet Wyborczy Wyborców Kukiz'15 (Komitet Wyborczy nr 7)

Propozycje KWW Kukiz'15

Podejście KWW Kukiz'15 do kwestii podniesienia kwoty wolnej od podatku, nazwane „inteligentną kwotą wolną”, ma na celu obniżenie opodatkowania w systemie PIT, które miałyby być ograniczone do osób o dochodach nieprzekraczających poziomu progu wyższej stawki podatkowej. Dla podatników uzyskujących wyższe dochody kwota wolna byłaby stopniowo wycofywana. Takie rozwiązanie pozwoliłoby jedynie na nieznaczne ograniczenie kosztów podniesienia kwoty wolnej od podatku do proponowanego poziomu 10 tys. zł z tego względu, że zmniejszanie kwoty wolnej dotyczyłoby niewielkiej grupy podatników uzyskujących dochody przekraczające próg podatkowy. Docelowo KWW Kukiz'15 zaproponował likwidację podatku dochodowego i połączenie składki zdrowotnej i składki ZUS w jedną składkę dla osób pracujących. W takim ujęciu, przy założeniu że ujednoczenie składek NFZ i ZUS byłoby neutralne dla budżetu państwa, na likwidacji podatku dochodowego budżet straciłby około 57,8 mld rocznie, a ze względu na progresywność polskiego systemu PIT korzyści odniosłyby głównie gospodarstwa o wysokich dochodach.

Ramka 7 Modelowane zmiany na podstawie propozycji KW Kukiz'15	
Zaproponowana zmiana	Interpretacja CenEA
Podatek PIT, składki NFZ, system ubezpieczeń społecznych	
„Roczny system przejściowy: Wprowadzenie na wzór brytyjski Inteligentnej Kwoty Wolnej od PIT w wysokości 10 tys. zł. Kwota wolna maleje o 1 zł na każde 2 zł dochodu powyżej II progu skali podatkowej.” ⁽¹⁾	Modelujemy wprowadzenie kwoty wolnej od podatku w wysokości 10 000 zł zamiast 3091 zł rocznie. W przypadku gdy dochody podatnika przekroczą próg 85 528 zł rocznie, kwota wolna jest pomniejszana o 1 zł na każde 2 zł dochodu przekraczającego próg.
„Docelowy system: Całkowita likwidacja podatku PIT; Zastąpienie kilku składek ZUS i NFZ jedną płatnością na Fundusz Płac” ⁽¹⁾	Modelujemy likwidację podatku PIT oraz połączenie składek ZUS i NFZ w jedną składkę.
Stawki VAT	
„Roczny system przejściowy: Wprowadzenie na wzór brytyjski liniowego 5% VAT na produkty pierwszej potrzeby: leki, żywność, ubranka dla dzieci, komunikację miejską i kolejową, dostęp do prasy.” ⁽¹⁾	Modelujemy wprowadzenie stawki VAT w wysokości 5% na towary i usługi objęte kategoriami COICOP 011, 031231, 031232, 031233, 061101, 073111, 073121, 073210, 095211, 095221.
„Docelowy system: Wprowadzenie liniowego 0% VAT na produkty pierwszej potrzeby.” ⁽¹⁾	Modelujemy wprowadzenie stawki VAT w wysokości 0% na w. w. towary i usługi.

Ramka 7
Źródło: ⁽¹⁾KWW Kukiz'15 (2015).

Modelowane propozycje reform KWW Kukiz'15

W przypadku deklaracji przedstawionych przez KWW Kukiz'15 szerszej analizie poddane zostały propozycje zebrane w ramach trzech pakietów:

- Pakiet 1 obejmujący wyłącznie wprowadzenie „inteligentnej kwoty wolnej od podatku” na poziomie 10 tys. zł rocznie, przy założeniu stopniowego zmniejszania jej wartości w przypadku podatników, których dochody przekraczają próg podatkowy;
- Pakiet 2 zakładający oprócz wprowadzenia „inteligentnej KWP” również obniżenie do 5% stawki VAT na artykuły podstawowe;
- Pakiet 3 zakładający wprowadzenie docelowych systemów w postaci całkowitej likwidacji podatku PIT, scalenia składek ZUS i NFZ w jedną składkę dla osób pracujących oraz obniżenia stawki VAT na artykuły pierwszej potrzeby do 0%.

Całkowite roczne korzyści gospodarstw domowych w wyniku wprowadzenia do systemu „inteligentnej kwoty wolnej” wyniosłyby 29 mld zł i rozłożyłyby się względnie równomiernie pomiędzy gospodarstwa ze środkowych grup dochodowych (Tabela 7). Wśród najuboższych gospodarstw wiele miałyby zbyt niski dochód, aby skorzystać na podwyżce kwoty wolnej, natomiast korzyści najbogatszych gospodarstw ograniczyłaby zasada zmniejszania kwoty wolnej wraz ze wzrostem dochodu powyżej progu podatkowego. Jak pokazuje Wykres 7 proporcjonalnie do dochodu najwięcej zyskałyby gospodarstwa z drugiej grupy dochodowej – przeciętnie 7,3% dochodu. W związku z pozostawieniem bez zmian wspólnego rozliczenia małżonków najwięcej na podwyżce kwoty wolnej zyskałyby małżeństwa, przede wszystkim w wieku poprodukcyjnym.

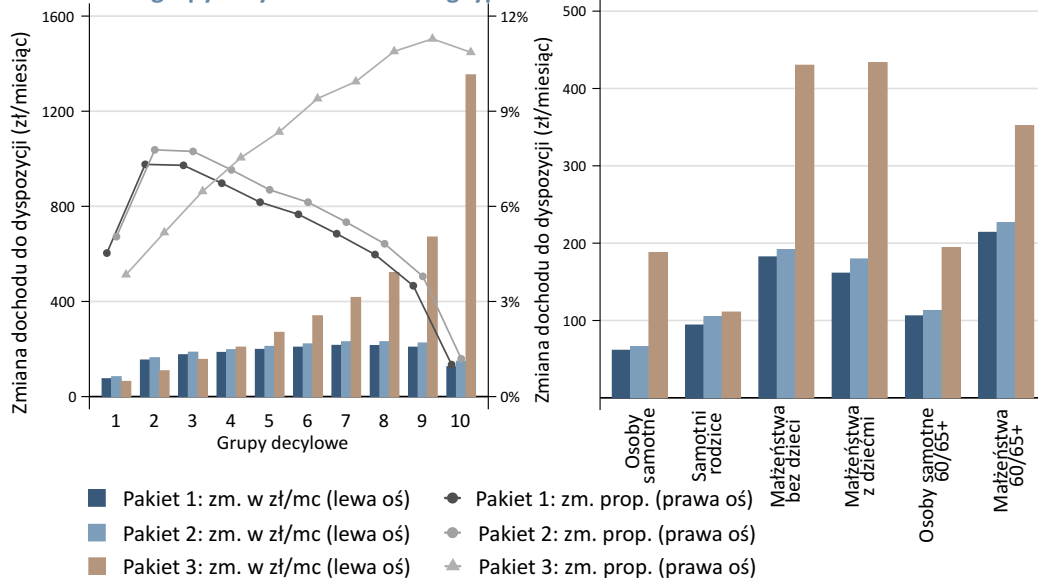
Uwzględnienie obok zmian w kwocie wolnej obniżki VAT na podstawowe produkty (Pakiet 2) podrożyłoby pakiet z punktu widzenia finansów publicznych do 31 mld zł i przyniosłoby niewielkie dodatkowe korzyści gospodarstwom we wszystkich grupach dochodowych. Natomiast wprowadzenie w życie wariantów systemów PIT i VAT określonych przez KWW Kukiz'15 jako „docelowe” obciążałoby budżet państwa na 67 mld zł rocznie i dostarczyłoby największych korzyści najbogatszym. Gospodarstwa z najwyższej grupy dochodowej odczułyby przeciętny wzrost dochodu o 1 353,20 zł miesięcznie, co stanowi 10,9% ich dochodów. Jednocześnie wśród najuboższych przeciętne miesięczne korzyści nie przekroczyłyby 63,90 zł. Ten wariant przedstawiałby się szczególnie korzystnie z punktu widzenia małżeństw – dochód par w wieku produkcyjnym zarówno tych z dziećmi, jak i nieposiadających dzieci wzrósłby przeciętnie o 430 zł miesięcznie, zaś małżeństwa w wieku 60/65+ mogłyby liczyć na przeciętną zmianę miesięcznego dochodu w wysokości 351,90 zł.

Tabela 7 Całkowite roczne korzyści w wyniku proponowanych przez KWW Kukiz'15 reform w podziale na dochodowe grupy decylowe (mld zł)

	Dochodowe grupy decylowe										Razem
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Pakiet 1 („inteligentna KWP”)	1,1	2,4	2,9	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5	3,5	2,1	28,7
Pakiet 2 (Pakiet1 +5% VAT na art.pdst.)	1,3	2,5	3,1	3,3	3,5	3,7	3,7	3,8	3,8	2,5	30,9
Pakiet 3 (likw. PIT + zast. ZUS/NFZ składką 34% + 0% VAT na art.pdst.)	0,9	1,7	2,6	3,4	4,4	5,6	6,7	8,5	11,2	22,4	67,4

Tabela 7
Źródło: patrz Tabela 1.

Wykres 7 Efekt reform proponowanych przez KW Kukiz'15 w podziale na dochodowe grupy decylowe oraz według typów rodzin

Wykres 7
Źródło: patrz Wykres 2.

8. Analiza rozwiązań proponowanych przez Komitet Wyborczy Nowoczesna Ryszarda Petru (Komitet Wyborczy nr 8)

Ramka 8 Modelowane zmiany na podstawie propozycji KW Nowoczesna	
Zaproponowana zmiana	Interpretacja CenEA
Podatek PIT, składki NFZ, system ubezpieczeń społecznych	
„Jednolita stawka podatkowa 16% dla CIT, PIT i VAT” ⁽¹⁾	Modelujemy wprowadzenie jednolitej 16% stawki podatku PIT bez względu na dochód dla osób obecnie rozliczających się według skali podatkowej lub podatku liniowego. Równocześnie likwidujemy ulgę podatkową na dzieci. Kwota wolna od podatku, koszty uzyskania przychodu oraz możliwość wspólnego rozliczenia małżonków bez zmian. ⁽²⁾
j.w.	Stawki VAT Modelujemy wprowadzenie jednolitej 16% stawki podatku VAT zamiast obecnych stawek 5%, 8% i 23%.

Ramka 8
Źródło: ⁽¹⁾KW Nowoczesna Ryszarda Petru 2015a; ⁽²⁾Szczegóły propozycji na podstawie informacji od KW Nowoczesna.

Propozycje KW Nowoczesna

Podatkowe propozycje przedstawione przez KW Nowoczesna opierają się na ujednoczeniu podatków CIT, PIT i VAT i wprowadzeniu we wszystkich tych trzech elementach systemu podatkowego stawki w wysokości 16%. Z tej racji, że w naszych symulacjach koncentrujemy się na mechanizmach podatkowych, które bezpośrednio wpływają na sytuację finansową gospodarstw domowych, w niniejszym Raporcie analizie poddane zostały konsekwencje wprowadzenia jednolitej stawki VAT oraz jednej stawki podatku dochodowego.

Analizując propozycje KW Nowoczesna Ryszarda Petru należy podkreślić, iż polityka ujednoczenia wszystkich podatków CIT, PIT i VAT na tym samym poziomie nie ma swojego źródła w znanych nam teoriach podatkowych i nie jest oczywiste, że takie podejście jest korzystnym rozwiązaniem z punktu widzenia funkcjonowania całej gospodarki.

Wnioski płynące z ostatnich kilkunastu lat badań naukowych i rozwoju teorii optymalnego opodatkowania w odniesieniu do podatków dochodowych od osób fizycznych wskazują jednocześnie na korzyści płynące z progresywnego, a nie liniowego systemu opodatkowania dochodów (por. Saez, 2001; Jacobsen i in. 2009; Blundell i Shephard, 2012). Natomiast, zgodnie z propozycją KW Nowoczesna, mimo że zachowana zostałaby kwota wolna od podatku oraz koszty uzyskania przychodu, to likwidacja wyższej stawki podatkowej oraz ulgi podatkowej na dzieci przyczyniłaby się do ograniczenia progresji podatkowej. Z drugiej strony, jak sugerowano w Myck (2015) oraz w Mirrlees i in. (2011) w przypadku podatku VAT istnieje szereg argumentów za funkcjonowaniem jednej stawki opodatkowania, a wprowadzenie w Polsce podatku VAT na poziomie 16% byłoby bliskie neutralności budżetowej.

Jak pokazano poniżej proponowany system wprowadzenia jednej stawki PIT i jednolitego podatku VAT kosztowałyby budżet państwa około 6,0 mld zł rocznie. W związku z tym, że największe straty z tytułu proponowanej zmiany poniosłyby najuboższe i wielodzietne gospodarstwa domowe, KW Nowoczesna zaproponował rekompensatę dla tych gospodarstw w postaci „kont socjalnych” (KW Nowoczesna, 2015b): „By zrekompensować osobom najbiedniejszym i wielodzietnym rodzinom podniesienie stawki VAT na żywność, leki i energię oraz likwidację ulg – proponujemy nowoczesny program wsparcia socjalnego (konta socjalne).” Na potrzeby niniejszego Raportu dokonano analizy tej propozycji interpretując ją jako rekompensatę strat w sytuacji finansowej gospodarstw domowych, które po deklarowanej zmianie systemu znalazłyby się poniżej progu minimum socjalnego oraz rodzin wielodzietnych.

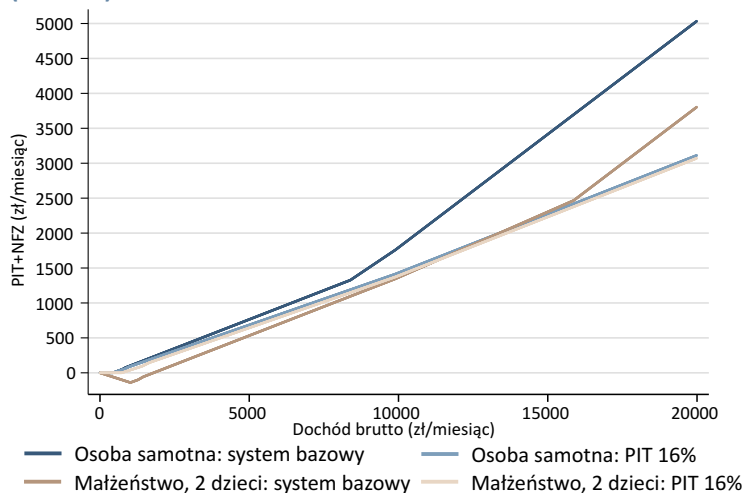
Modelowane propozycje reform KW Nowoczesna

Konsekwencje propozycji KW Nowoczesna odnośnie ujednoczenia stawek podatkowych analizujemy w ramach dwóch pakietów:

- Pakiet 1 uwzględnia efekt wprowadzenia liniowego podatku dochodowego PIT w wysokości 16%.
- Pakiet 2 obejmuje wprowadzenie liniowego PIT z jednoczesnym wprowadzeniem liniowej stawki VAT na poziomie 16%.

Jak pokazano na Wykresie 8 z punktu widzenia osób samotnych system jednej stawki podatkowej PIT na poziomie 16% byłoby znacznie korzystniejszy od obecnego systemu PIT ze skalą podatkową niezależnie od poziomu uzyskiwanego przez nie dochodu brutto. Znaczącą różnicę w wysokości odprowadzanego podatku w wyniku wprowadzenia jednej stawki podatkowej w miejsce skali podatkowej odczuliby jednak przede wszystkim samotni podatnicy, których dochód przekracza obecny próg podatkowy (7 127,33 zł miesięcznie). W związku z założeniem likwidacji ulgi podatkowej na dzieci w przypadku rodzin z dziećmi w proponowanym systemie podatkowym łączna wysokość płaconego podatku i składek NFZ byłaby niższa niż w obecnym systemie tylko dla najbogatszych. Przykładowo małżeństwo z jedną osobą pracującą wychowujące dwoje dzieci płaciłoby mniejszy podatek niż w obecnym systemie przy dochodach brutto przekraczających 11 290 zł miesięcznie.

Wykres 8 Wysokość płaconego podatku PIT wraz ze składką NFZ w zależności od dochodów brutto w obecnym systemie i według propozycji KW Nowoczesna (Pakiet 1)

Wykres 8
Źródło: patrz Wykres 1.

Również w przypadku małżeństw najwyższe korzyści w wyniku zamiany skali podatkowej na system z jedną stawką uzyskaby para, których dochód przekroczyłby próg podatkowy. W przypadku małżeństw korzystających ze wspólnego rozliczenia, gdzie jedno z małżonków pracuje granica ta to 15 880 zł miesięcznie.

Wprowadzenie 16% liniowego podatku dochodowego wiązałyby się z kosztem dla budżetu w wysokości 7,9 mld zł rocznie, zaś ujednoczenie stawek VAT do jednej stawki na poziomie 16% obniżyłoby ten koszt do 6,0 mld zł rocznie (Tabela 8). O ile w wyniku zmiany systemu PIT na system z jedną stawką przeciętne straty dla najuboższych byłyby niewielkie, wynosząc wśród gospodarstw z drugiej grupy dochodowej 17,60 zł miesięcznie, to jednocześnie wprowadzenie liniowego podatku PIT i VAT kosztowałoby najuboższe 10% gospodarstw znacznie więcej - przeciętnie 73,00 zł miesięcznie, co odpowiada 4,4% dochodu (Wykres 9). Jak pokazano w Myck i in. (2015a) gospodarstwa ubogie znaczącą część swoich całkowitych wydatków przeznaczają na produkty podstawowe obciążone zredukowaną stawką VAT na poziomie 5%, stąd dla nich podwyższenie stawki VAT do 16%, które objęłoby również te produkty, byłoby szczególnie niekorzystne. Gospodarstwa domowe z górnej części rozkładu dochodów przeciętnie skorzystałyby zarówno na wprowadzeniu jednej 16% stawki PIT, jak i na połączeniu tego rozwiązania z jednolitą stawką VAT. Korzyści te do 9. grupy dochodowej byłyby przeciętnie stosunkowo niewielkie (ok. 79,40 zł miesięcznie), ale dla najbogatszych gospodarstw sięgnęłyby przeciętnie 411,30 zł miesięcznie. Spora część gospodarstw z najwyższej grupy dochodowej uzyskuje dochody przekraczające obecny próg podatkowy i w ich przypadku korzyści z liniowego podatku dochodowego byłyby najwyższe.

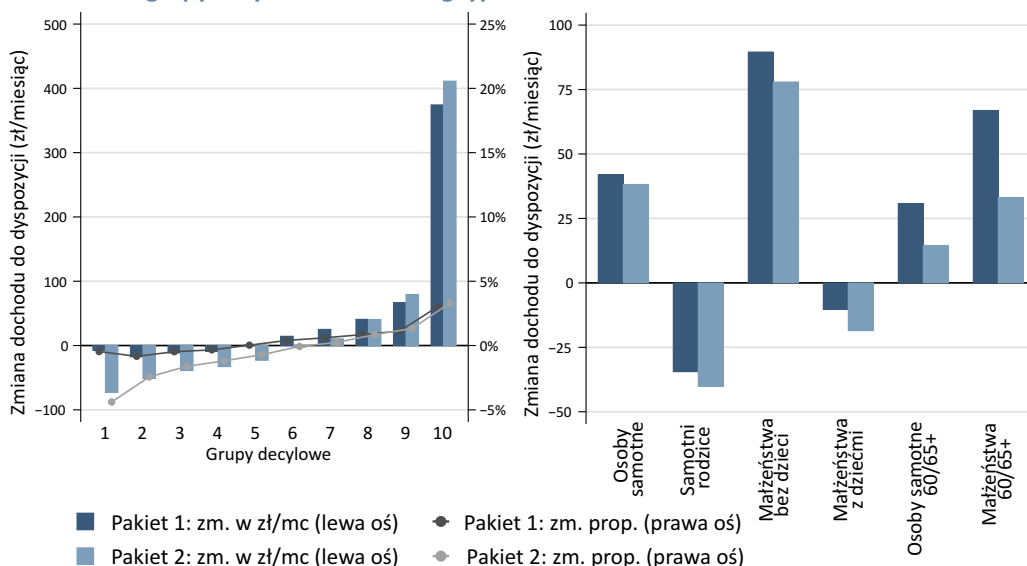
Na systemie z jedną stawką podatku PIT i VAT na poziomie 16% najwięcej straciliby podatnicy posiadający dzieci, między innymi w związku z likwidacją ulgi podatkowej na dzieci. W przypadku samotnych rodziców straty wyniosłyby przeciętnie 40,10 zł miesięcznie. Na proponowanych rozwiązaniach najwięcej przeciętnie skorzystałoby małżeństwa bez dzieci – 77,90 zł miesięcznie. W przypadku osób w wieku poprodukcyjnym uwagę zwracają znaczące różnice w wysokości przeciętnie uzyskiwanych korzyści, gdy uwzględnimy zmiany w VAT i bez ich uwzględnienia, co odzwierciedla strukturę wydatków gospodarstw emerytów i rencistów, w szczególności wysoki odsetek wydatków na produkty i usługi obciążone 5% stawką VAT. Dzięki wprowadzeniu jednolitej stawki PIT na poziomie 16% małżeństwo w wieku 60/65+ mogłoby liczyć przeciętnie na wzrost dochodu o 66,90 zł miesięcznie, natomiast łącznie ze zmianą systemu VAT proponowane rozwiązania obniżyłyby te korzyści do 33,10 zł miesięcznie.

Tabela 8 Całkowite roczne korzyści w wyniku reform proponowanych przez KW Nowoczesna w podziale na dochodowe grupy decylowe (mld zł)

	Dochodowe grupy decylowe										Razem
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Pakiet 1 (16% PIT)	-0,1	-0,3	-0,2	-0,2	0,0	0,2	0,4	0,7	1,1	6,2	7,9
Pakiet 2 (Pakiet1 + 16%VAT)	-0,6	-0,8	-0,6	-0,5	-0,4	0,0	0,2	0,7	1,3	6,8	6,0

Tabela 8
Źródło: patrz Tabela 1

Wykres 9 Efekt reform proponowanych przez KW Nowoczesna w podziale na dochodowe grupy decylowe oraz według typów rodzin

Wykres 9
Źródło: patrz Wykres 2.

Konsekwencją wprowadzenia jednej, 16% stawki podatku dochodowego PIT oraz podatku VAT byłoby obniżenie dochodu 2,9 mln gospodarstw poniżej poziomu minimum socjalnego (886,30 zł miesięcznie na osobę w gospodarstwie dwuosobowym, por. Tabela 9). Łącznie na zmianach w systemach PIT i VAT najuboższe gospodarstwa straciłyby 2,8 mld zł rocznie. Ponadto straty odczułoby 0,2 mln gospodarstw z trójką lub więcej dzieci (o dochodach przewyższających minimum socjalne), łącznie wynoszące 0,7 mld zł rocznie. Jak wspomniano we wstępie do niniejszego rozdziału KW Nowoczesna proponuje rekompensatę dla tych gospodarstw, którą symulujemy jako zwrot utraconego w wyniku zmian dochodu. Na Wykresie 10 przedstawiono, jak rozłożyłyby się w grupach dochodowych zyski i straty w wyniku propozycji KW Nowoczesna, gdyby gospodarstwa najuboższe oraz rodziny wielodzietne otrzymały pełną rekompensatę, tak by ich sytuacja materialna po wprowadzeniu reform nie uległa zmianie. Przeciętne straty gospodarstw z najniższej grupy dochodowej obniżyłyby się z 73,00 do 25,20 zł miesięcznie, zaś od 2. do 5. grupy dochodowej przeciętne straty po rekompensacie byłyby minimalne. Korzyści w wyższych grupach dochodowych zwiększyłyby się nieznacznie ze względu na rekompensaty dla rodzin wielodzietnych. Uwzględniając koszt rekompensat łączny koszt propozycji KW Nowoczesna wzrósłby o 3,5 mld zł, do 9,5 mld zł rocznie.

Tabela 9 Efekt reform proponowanych przez KW Nowoczesna dla wybranych gospodarstw domowych

	Liczba gospodarstw (mln)	Strata (mld)
Gospodarstwa poniżej progu minimum socjalnego	2,85	2,78
Rodziny wielodzietne	0,24	0,71

Wykres 10 Efekt reform proponowanych przez KW Nowoczesna z uwzględnieniem rekompensaty strat wybranych gospodarstw

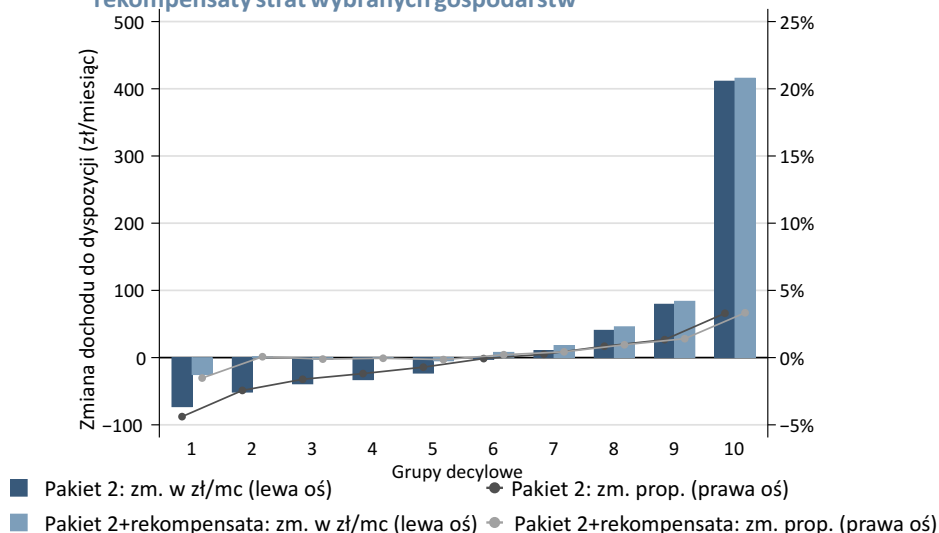

Tabela 9

Źródło: patrz Tabela 1

Uwagi: Rodziny wielodzietne poniżej progu minimum socjalnego zostały uwzględnione w pierwszej grupie.

Wykres 10

Źródło: patrz Wykres 2.

Podsumowanie

W niniejszym Raporcie przedstawiono szczegółową analizę deklaracji przedwyborczych w zakresie polityki podatkowo-swiadczeniowej siedmiu Komitetów Wyborczych spośród ośmiu, które zarejestrowały swoje listy we wszystkich okręgach wyborczych w nadchodzących wyborach do Sejmu. Programem, którego nie uwzględniono w analizach jest program Komitetu Wyborczego Platforma Obywatelska RP, ze względu na brak publicznie dostępnej, szczegółowej informacji na temat zapowiedzianego sposobu zreformowania systemu podatkowego, która pozwoliłaby na wiarygodną analizę złożonych deklaracji.

Spośród modelowanych siedmiu propozycji wyborczych najszerszy zakres zmian w polityce społeczno-gospodarczej zapowiada KW KORWiN. Choć część deklaracji ogłoszonych przez KW KORWiN dotyczących polityki podatkowej poddana została analizie w Raporcie, to jednak skala proponowanych zmian, które nie mogły zostać ujęte ze względu na przyjęte podejście mikrosymulacyjne, jest na tyle duża, że modelowanej części efektów nie można bezpośrednio porównać do propozycji innych Komitetów Wyborczych.

W Tabeli 10 przedstawiono podsumowanie modelowanych propozycji pozostałych sześciu Komitetów Wyborczych wraz z ich całkowitym kosztem dla budżetu państwa w zestawieniu z wysokością faktycznych wydatków budżetowych w 2014 r. Natomiast dystrybucyjne konsekwencje propozycji dla gospodarstw domowych w postaci proporcjonalnych zmian dochodu do dyspozycji w dochodowych grupach decylowych zaprezentowano w Tabeli 11.

Z pozostałych sześciu modelowanych propozycji ofertą programową, która w najmniejszym stopniu obciążałaby budżet państwa jest pakiet polityki podatkowo-świadczeniowej zaproponowany przez Polskie Stronnictwo Ludowe, szacowany na 3,7 mld zł rocznie, co odpowiada 1,1% całkowitych wydatków budżetowych w 2014 r. Pakiet skierowany jest głównie do najuboższych emerytów i rencistów. Na modelowanych elementach propozycji podatkowej KW Nowoczesna gospodarstwa domowe zyskałyby około 6 mld zł rocznie (co stanowi 1,8% wydatków budżetowych w 2014 r.), przy czym korzyści odczułyby najbogatsze gospodarstwa, których dochód wzrósłby o 3,3%. Gdyby zgodnie z deklaracjami programowymi straty wynikające z wprowadzenia jednolitej stawki podatku VAT i podatku dochodowego zostały zrekomensowane gospodarstwom najbardziej i rodzinom wielodzietnym to koszt programu wyborczego KW Nowoczesna nieuwzględniający obniżenia podatku CIT wzrósłby do 9,5 mld zł rocznie.

Odmienne podejście do reformy podatku dochodowego skierowane na zwiększenie progresji w systemie stanowi jeden z najważniejszych elementów programu KW Partia Razem, który proponuje znaczące podniesienie kwoty wolnej od podatku (do 12 tys. zł rocznie) oraz nowe, wyższe stawki podatkowe. Te rozwiązania w połączeniu z proponowanymi przez KW Partia Razem zmianami dotyczącymi systemu świadczeń socjalnych kosztowałyby budżet państwa około 15,7 mld zł (4,8% wydatków w 2014 r.). Beneficjentami takiego programu byłyby głównie gospodarstwa z dolnej części rozkładu dochodów, a w konsekwencji podniesienia opodatkowania dla osób o wysokich dochodach i zmian w zakresie ubezpieczenia przedsiębiorców, gospodarstwa z najwyższej grupy decylowej przeciętnie straciłyby około 5% dochodu.

Głównymi elementami zmian podatkowo-świadczeniowych proponowanymi przez KW Prawo i Sprawiedliwość jest dodatek rodzinny w wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko oraz podniesienie kwoty wolnej od podatku z 3 091 zł do 8 tys. zł rocznie. Łączny koszt tych dwóch rozwiązań oszacowany został na 44,9 mld złotych, co stanowi 13,8% całkowitych wydatków z budżetu w 2014 r. Głównymi beneficjentami całego pakietu byłyby rodziny z dziećmi – przeciętnie małżeństwa z dziećmi zyskałyby 501,50 zł miesięcznie a rodzice samotnie wychowujący dzieci – 445,80 zł miesięcznie.

Z punktu widzenia korzyści gospodarstw domowych najważniejszą częścią polityki podatkowej przedstawioną w programie KWW Kukiz'15 jest wstępnie - ograniczenie obciążeń w podatku dochodowym poprzez podniesienie do 10 tys. zł kwoty wolnej od podatku i zmianę sposobu jej funkcjonowania, a docelowo - całkowita likwidacja podatku PIT. Całkowity koszt docelowych zmian deklarowanych przez KWW Kukiz'15 oszacowano na 67,4 mld zł, co odpowiada niemal piątej części wydatków budżetowych w 2014 r. W wyniku realizacji postulatów Komitetu najwięcej skorzystałyby gospodarstwa najbogatsze, w związku z likwidacją opodatkowania dochodów, które najbardziej obciąża gospodarstwa o wysokich dochodach.

Zdecydowanie najbardziej kosztownym programem wyborczym z punktu widzenia budżetu państwa jest zbiór propozycji programowych KKW Zjednoczona Lewica, którego koszt oszacowano na 79,5 mld zł rocznie, nie uwzględniając dodatkowych kosztów premii obywatelskiej (18,1 mld zł), której wypłata miałaby być uzależniona od tempa wzrostu gospodarczego. Całkowity łączny koszt modelowanych propozycji sięgnąłby 97,7 mld zł rocznie, co odpowiada niemal 30% wydatków budżetowych w 2014 r. Najdroższym elementem programu KKW Zjednoczona Lewica jest reforma systemu podatkowego. Choć proponowane zmiany zakładają wprowadzenie 40% stawki podatkowej, to łącznie z podniesieniem kwoty wolnej od podatku do proponowanych 21 tys. zł kosztowałyby budżet państwa 58,7 mld zł. Całkowite koszty programu KKW Zjednoczona Lewica podwyższa dodatkowo proponowana obniżka podatku VAT oraz znaczący wzrost zasiłków rodzinnych i pomocy społecznej, a także podniesienie wartości najniższych emerytur. Całkowity efekt programu odzwierciedla nacisk na finansową pomoc dla gospodarstw domowych o niskich dochodach (przykładowo dochód 10% najuboższych gospodarstw wzrósłby o niemal 30%), choć na proponowanych rozwiązaniach istotnie skorzystałyby również gospodarstwa zamożniejsze – przeciętne korzyści gospodarstw z najwyższej grupy decylowej wyniosłyby 1,9% dochodu do dyspozycji.

Jak pokazano w niniejszym raporcie deklaracje Komitetów Wyborczych w ramach reform podatkowo-świadczeniowych różnią się zakresem zarówno proponowanych zmian, grup społecznych, do których są kierowane, jak i kosztów jakie wiązałyby się z ich realizacją. Te ostatnie w przypadku sześciu porównywanych powyżej Komitetów wahają się od 3,9 mld zł (KW PSL) do 97,7 mld zł (KKW ZL) rocznie. Szczególnie w przypadku najbardziej kosztownych zestawów reform możliwość wprowadzenia ich w życie w najbliższym czasie wydaje się mało prawdopodobna, a realizacja obietnic bez znaczących dodatkowych źródeł dochodów w niektórych przypadkach mogłaby przyczynić się do znaczącej nierównowagi w finansach publicznych.

Tabela 10 Całkowite roczne koszty w wyniku reform proponowanych przez Komitety Wyborcze w zestawieniu w wydatkami budżetu państwa w 2014 r.

Tabela 10
Źródło: patrz Tabela 1; MF (2015b).

KW	Propozycje	Koszt (mld zł)	% całk. wydatków budżetu państwa w 2014 r.
PiS	KWP 8000 zł+ 500 zł na dziecko + 0% VAT na ubr. dziec	44,9	13,8%
Razem	KWP 12000 zł + 4 stawki PIT + lik. PIT lin., ulgi na dzieci + zas. wych.+zm. w ZUS przeds. + zm. w zasiłk.	15,7	4,8%
PSL	emer. min. 1200 zł + 0% VAT na art. dziec.	3,7	1,1%
ZL	KWP 21000 zł + 3stawki + zm. w zas. + premia obyw. 500 zł	97,7	30,0%
Kukiz	lik. PIT + ZUS/ NFZ w jedną składkę + 0% VAT na art. pdst.	67,4	20,7%
Nowoczesna	16% lin. PIT + VAT	6,0	1,8%

Tabela 11 Całkowite proporcjonalne zmiany dochodu do dyspozycji w wyniku reform proponowanych przez Komitety Wyborcze w podziale na dochodowe grupy decylowe

Tabela 11
Źródło: patrz Tabela 1.

	Dochodowe grupy decylowe									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
KW PiS	16,7%	17,2%	13,5%	11,1%	8,7%	7,1%	5,9%	5,1%	3,8%	2,0%
KW Partia Razem	7,6%	9,9%	9,6%	8,5%	6,9%	5,7%	4,4%	3,0%	1,2%	-5,2%
KW PSL	1,5%	1,9%	1,3%	0,9%	0,7%	0,5%	0,4%	0,4%	0,3%	0,2%
KKW Zjednoczona Lewica	29,5%	27,3%	24,3%	22,7%	20,5%	19,1%	17,4%	15,3%	11,6%	1,9%
KWW Kukiz'15	3,8%	5,2%	6,5%	7,5%	8,3%	9,4%	9,9%	10,9%	11,3%	10,9%
KW Nowoczesna	-4,4%	-2,4%	-1,6%	-1,2%	-0,7%	-0,1%	0,3%	0,8%	1,3%	3,3%

Bibliografia

- Bargain, O., Orsini, K. 2006. In-Work Policies in Europe: Killing Two Birds with One Stone. *Labour Economics*, Vol. 13, No. 6: 667–693.
- Blundell, R., Duncan, A., McCrae, J., Meghir, C. 2000. The Labour Market Impact of the Working Families' Tax Credit. *Fiscal Studies* 21/1: 75-104.
- Blundell, R. 2001. Welfare reform for low income workers. *Oxford Economic Papers* 53: 189-214.
- Blundell, R., Shephard, A. 2012. Employment, Hours of Work and the Optimal Taxation of Low Income Families. *Review of Economic Studies*, Oxford University Press, vol. 79(2): 481-510.
- Brewer, M., Browne, J., Johnson, P. 2012. The 50p income tax rate: what is known and what will be known? W: Emmerson, C., Johnson, P., Miller, H. (red.) *The IFS Green Budget: February 2012*. IFS: 180-196.
- Haan, P., Myck, M. 2007. Apply with caution: introducing UK-style in-work support in Germany. *Fiscal Studies*, Vol. 28: 43-72.
- Jacobsen, H.J., Kreiner, C.T., Saez, E. 2009. The Optimal Income Taxation of Couples. *Econometrica*, Econometric Society, vol. 77(2): 537-560.
- Ministerstwo Finansów. 2015a. Informacja o wykonaniu wydatków w układzie zad. w 2014 r.
- Ministerstwo Finansów. 2015b. Sprawozdanie tabelaryczne z wykonania budżetu państwa w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r.
- Mirrlees, J., Adam, S., Besley, T., Blundell, R., Bond, S., Chote, R., Gammie, M., Johnson, P., Myles, G., Poterba, J. 2011. *Tax by design*. Oxford University Press: 148-230.
- Myck, M. (2015). VAT in Poland: distribution, recent changes and single rate scenarios.
- Myck, M., Kundera, M., Najsttub, M., Oczkowska, M. 2015a. VAT w wydatkach gospodarstw domowych: konsekwencje zmian systemu i zróżnicowanie obciążeń względem struktury demograficznej. I Raport Przedwyborczy CenEA.
- Myck, M., Kundera, M., Najsttub, M., Oczkowska, M. 2015b. Przedwyborcze miliardy: jak je wydać i skąd je wziąć. II Raport Przedwyborczy CenEA.
- Myck, M., Kundera, M., Najsttub, M., Oczkowska, M. 2015c. Przedwyborcze pięć miliardów: jak je wydać i skąd je wziąć. III Raport Przedwyborczy CenEA.
- Myck, M., Kundera, M., Najsttub, M., Oczkowska, M. 2015d. Dwie kadencje w polityce podatkowo-świadczeniowej: programy wyborcze i ich realizacja w latach 2007-2015. IV Raport Przedwyborczy CenEA.

Myck, M., Morawski, L., Domitrz, A., Semeniuk, A. 2011. Raport Przedwyborczy CenEA. Część 1: Kto zyskał, a kto stracił. CenEA01/11.

NFZ. 2015. Łączne sprawozdanie finansowe Narodowego Funduszu Zdrowia z siedzibą w Warszawie za okres 1.01-31.12.2014 r.

Rozporządzenie Rady Ministrów z 07.08.2015 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna.

Saez, E. 2001. Using Elasticities to Derive Optimal Income Tax Rates. *Review of Economic Studies*, Wiley Blackwell, vol. 68(1): 205-29.

Materiały informacyjne Komitetów Wyborczych

Korwin-Mikke, J. 2015. Program Wyborczy. Wpis z dnia 19.08.2015 na blogu http://korwin-mikke.pl/blog/wpis/program_wyborczy_/2696

KW Nowoczesna Ryszarda Petru 2015a. 10 celów nowoczesnej gospodarki.

KW Nowoczesna Ryszarda Petru 2015b. Kongres Programowy: Nowoczesna Gospodarka. Wpis z dnia 20.09.2015 na stronie internetowej <http://nowoczesna.org/aktualnosci/kongres-programowy-nowoczesna-gospodarka.html>

KWW "Kukiz'15" 2015. Strategia zmiany. Kukiz'15. Potrafisz Polsko!

Platforma Obywatelska 2015. Polska przyszłości. Program Platformy Obywatelskiej RP 2015.

Polskie Stronnictwo Ludowe 2015. Wybierz PSL. Ulotka informacyjna.

Prawo i Sprawiedliwość 2015a. Myśląc Polska. Materiały konferencyjne z Konwencji Programowej Prawa i Sprawiedliwości oraz zjednoczonej prawicy, Katowice, 3-5 Lipca 2015 r.

Prawo i Sprawiedliwość 2015b. Projekt ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci – Program Rodzina 500 plus.

Razem 2015. Deklaracja programowa. Program z 17 maja 2015 r.

Wypowiedź Beaty Szydło podczas konwencji PiS w dn. 12.09.2015 r.

Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni 2015. Program wyborczy.

Analizy przedstawione w Raporcie są częścią mikrosymulacyjnego programu badawczego Fundacji Centrum Analiz Ekonomicznych, CenEA (www.cenea.org.pl). Raport powstał w ramach projektu „Deklaracje i rzeczywistość: podatki i świadczenia w roku wyborczym” realizowanego w programie „Obywatele dla Demokracji” finansowanym z Funduszy EOG.

Dane wykorzystane w analizach pochodzą z Badań Budżetów Gospodarstw Domowych 2013 i zostały udostępnione przez Główny Urząd Statystyczny. Ani Fundacja im. Stefana Batorego, ani Główny Urząd Statystyczny nie ponoszą odpowiedzialności za wyniki przedstawione w Komentarzu i wnioski z nich płynące. Wnioski zawarte w Raporcie opierają się na obliczeniach przeprowadzonych przez autorów przy użyciu modelu *SIMPL*.

CenEA jest niezależną, apolityczną jednostką naukowo-badawczą skupiającą się na analizie konsekwencji polityki społeczno-gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem Polski. CenEA została założona przez Stockholm Institute of Transition Economics (SITE) i jest polskim partnerem SITE Network. Głównym kierunkiem badań naukowych CenEA są analizy na poziomie mikro, ze szczególnym uwzględnieniem badań rynku pracy, sytuacji materialnej gospodarstw domowych oraz procesu starzenia się populacji. CenEA jest polskim partnerem naukowym międzynarodowych projektów badawczych SHARE (*Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe*) oraz EUROMOD (europejski model mikrosymulacyjny) i prowadzi prace badawcze z wykorzystaniem polskiego modelu mikrosymulacyjnego *SIMPL*.

O autorach:

dr hab. Michał Myck jest dyrektorem i członkiem Zarządu CenEA. Współpracuje z Niemieckim Instytutem Badań nad Gospodarką (DIW-Berlin).

Monika Oczkowska jest starszym analitykiem, Michał Kundera i Mateusz Najsztub są analitykami w CenEA.

Poprzez Fundusze EOG i Fundusze Norweskie, Islandia, Liechtenstein i Norwegia przyczyniają się do zmniejszania nierówności społecznych i ekonomicznych oraz wzmacniania relacji dwustronnych z państwami beneficjentami w Europie. Trzy państwa ściśle współpracują z UE na podstawie Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (Porozumienie EOG). W okresie 2009–2014 wartość funduszy EOG i funduszy norweskich wynosi 1,79 miliarda euro. Norwegia zapewnia około 97% łącznego finansowania. Fundusze są dostępne dla organizacji pozarządowych, instytucji badawczych i szkół wyższych, sektora publicznego i sektora prywatnego w 12 nowoprzyjętych państwach członkowskich UE oraz Grecji, Portugalii i Hiszpanii. W ich ramach ma miejsce szeroka współpraca z podmiotami z państw darczyńców, a przedsięwzięcia mogą być wdrażane do 2016 r. Najważniejsze obszary wsparcia obejmują ochronę środowiska i zmiany klimatyczne, badania i stypendia, społeczeństwo obywatelskie, ochronę zdrowia i wsparcie dla dzieci, równość płci, sprawiedliwość i dziedzictwo kulturowe.

Projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji finansowanego z Funduszy EOG

